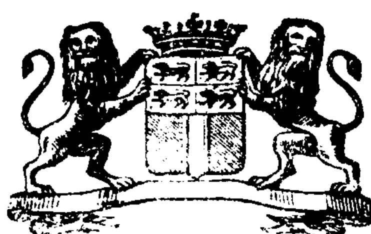
N°. 275. A°. 1859.

VRIJDAG 18 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

HOOGER ONDERWIJS. — Statistiek.

Het Voorloopig Verslag omtrent het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting (departement van Binnenlandsche Zaken) geeft ons tot het maken van eenige opmerkingen aanleiding. In 't algemeen kan de indruk, dien dit hoofdstuk op de Tweede Kamer gemaakt schijnt te hebben, niet gunstig worden genoemd. Het Verslag klaagt over de aanhoudende opdrijving van uitgaven waarvan de begrooting voor Binnenlandsche Zaken sedert ettelijke jaren de blijken draagt. Vermeerderde kosten van het departement en van de afdeelingen Onderwijs en Kunsten en Wetenschappen komen daarbij inzonderheid in aanmerking. Van de bedenkingen, tegen dit Hoofdstuk in den boezem der Tweede Kamer gerezen, deelen wij er sommige, terwijl wij ons daarentegen met sommige andere geenszins kunnen vereenigen.

Wij deelen de klagt over de bijzondere magerheid die ditmaal de Memorie van Toelichting kenmerkt; den aandrang op de indiening van verscheiden wetsontwerpen die men sints jaren van het departement van Binnenlandsche Zaken verlangend te gemoet ziet, waaronder vooral die op het onderwijs, de geneeskunde, de militie, de schutterijen en den waterstaat; wij deelen enkele aanmerkingen die meer tegen de bijzondere onderdeelen zijn ingebragt; maar wij deelen *niet* de bezwaren, betreffende de voor *onderwijs* en *statistiek* aangevraagde gelden ontwikkeld. Wij achten den tegenstand, dien de eenigzins uitgebreide ondersteuning van beide onderwerpen bij vele leden der Tweede Kamer schijnt gevonden te hebben, belangrijk en bedroevend genoeg, om daarop voor een oogenblik de aandacht onzer lezers te vestigen.

Wat het onderwijs betreft, het is nevens eene vermeerdering van adjutoren en prosectoren bovenal de voorgenomen splitsing van den leerstoel voor geschiedenis des vaderlands, taal- en letterkunde aan de Leidsche Hoogeschool die de ontevredenheid heeft opgewekt. Die voorgenomen splitsing is het voorname punt waardoor de beschuldiging van *kwistigheid* met opzigt tot het hooger onderwijs tegen de Regering gerigt, heet te worden gestaafd. Wij van onzen kant zien in het denkbeeld der Regering geen bewijs van kwistigheid, maar alleen het gevolg eener lang en levendig gevoelde *noodzakelijkheid*. Wil men onze geschiedenis en onze taal- en letterkunde beide naar behooren onderwezen en gevolgd zien, zoo mag men die vakken waarlijk wel aan twee mannen toevertrouwen; zij zijn het wel waard. Dat zij naauw aan elkander zijn verwant, en dat er dus uit dien hoofde geen overwegend bezwaar tegen hun vereeniging bestaat, erkennen wij ten volle; wij beweren alleen, dat die vereeniging werkzaamheden geeft, te zwaar voor éénen man. Moeten onze geschiedenis, onze taal en onze letterkunde onderwezen worden alleen omdat wij die dingen nu eenmaal hebben, en komt het dus op de wijze, *hoe* zij gedoceerd worden niet aan — dan zeker is het groote dwaasheid, meerdere gelden daaraan te besteden; maar is het van belang, niet alleen voor onze nationale eer, maar ook voor ons volkskarakter, ja voor onze toekomst van belang, dat onze schoone taal, onze zoo roemruchtige als leerrijke geschiedenis metterdaad worden gekend en beoefend — beknibbelt dan geen tweeduizend guldens op hetzelfde oogenblik, waarin gij gereed staat voor de verbetering van onzen materieelen toestand ettelijke millioenen te besteden.

De uitstekende wijze, waarop de Hoogleeraar *de Vries* tot hiertoe zijne te uitgebreide taak heeft vervuld, is bekend. En waar zulk een man-zelf op de splitsing aandringt — die dan toch zijn jaarlijksche inkomsten aanzienlijk zal doen verminderen — daar blijkt, dunkt ons, de noodzakelijkheid van het gevraagde, ook voor den minst in het vak ingewijde duidelijk.

Waarom hebt gij dat, wat ge nu voor Leiden voorstelt, niet onlangs te Utrecht gedaan, toen daar in de door het overlijden van den Hoogleeraar Visscher ontstane vacature moest worden voorzien — zoo vraagt men aan de Regering. Die vraag is voorzeker niet ongegrond; maar haar beantwoording kan niet den minsten invloed op de thans hangende quaestie hebben. Heeft men vroeger, heeft men nog onlangs geschikte gelegenheden om in de zaak naar behooren te voorzien, ongebruikt laten voorbijgaan, reden te meer voorwaar, om thans niet op nieuw in hetzelfde euvel te vervallen. De Utrechtsche Hoogeschool zal op die bevoordeeling harer oudere zuster niet naijverig zijn; zij zal er zich met velen in den lande over verheugen, wanneer den geleerden de Vries een wakkere medestander wordt toegevoegd. Het vooruitzigt daarop is door de Regering geopend: de Tweede Kamer verijdele het niet. Als dezelfde geest als voorleden jaar, toen het de regtsgeleerde faculteit en in 't bijzonder den Heer Goudsmit gold, haar meerderheid ook nu bezielt, dan hebben wij daarvoor geene vrees.

Thans komen wij tot het andere, niet minder gewigtige punt — de statistiek. „Vrij algemeen" verklaarde men in de afdeelingen, het nut der algemeene commissie voor statistiek niet in te zien; de Regering had liever van onder op moeten beginnen, en zich voorloopig tot de vestiging der provinciale bureaux behooren te bepalen. Het gevoelen van de meerderheid der Kamer omtrent deze zaak kenmerkt zich door de stoutste afwisselingen. In 1857 had de meerderheid der leden bij het afdeelingsonderzoek zich verklaard *tegen* de oprigting der algemeene commissie; de Heer *Gevers Deynoot* nam daaruit aanleiding, die oprigting te verdedigen, en de Kamer keurde den voorgedragen post *goed*, met 49 tegen 5 stemmen. In 1858 kwam het denkbeeld der algemeene commissie — tot welks verwezenlijking de Kamer dus bijna eenstemmig had medegewerkt — bij het afdeelingsonderzoek aan de meeste leden „uitermate vreemd voor, en weinig geschikt om tot een goed doel te leiden." Bij de openbare beraadslaging werd daarop toen niet teruggekomen, maar thans vindt men in het Voorloopig Verslag dezelfde bedenking terug. In het belang der zaak wenschen wij dat de reeks dezer wendingen nog niet moge zijn gesloten, en dat dus bij de stemming de meerderheid het werk, voor twee jaren door haar in het leven geroepen, niet met roekelooze hand zal verstoren. Want roekeloos zouden wij de hand noemen, die, vooral bij een onderwerp gelijk de statistiek, afbrak wat zij slechts twee jaren vroeger had opgebouwd.

Van onder op had men moeten beginnen, en het vooreerst daarbij laten, zegt men. Wij stemmen dat in de verste verte niet toe. Hoe, bij de statistiek, waar alles op eenheid en verband aankomt, zou een algemeene commissie, waarvan de impulsie en de regeling uitgaat, een onnutte zaak zijn? Wij zouden bijna moeten gelooven, dat men met den aard en de beteekenis der statistiek niet regt bekend is. Mogt dat het geval zijn, dan hopen wij dat er leden in de Tweede Kamer zullen gevonden worden, genegen om hun medeleden daarvan op de hoogte te brengen. En in elk geval wenschen wij dat de centrale commissie (die eerst eenige maanden bestaat en over wier invloed dus nog geen oordeel is te vellen) moge behouden blijven, en het niet tot schande van Nederland behoeve gezegd te worden, dat men, in strijd met hetgeen de ervaring in andere landen wenschelijk doet achten, die commissie, met een *Ackersdijck* aan het hoofd, na een kortstondig en dubbelzinnig bestaan naar huis heeft gezonden.

Wij achten de statistiek eene zeer ernstige en gewigtige zaak. Met den Heer *Gevers Deynoot* zien wij in haar „den waren toets- en grondsteen der „wetgeving. Door haar alleen leeren wij onze geheele „inwendige huishouding kennen. Zij geeft ons den „afdruk van het leven der maatschappij; zij leert „ons die maatschappij in al haar doen en laten „kennen. Op haar alleen steunt vooral onze handels„wetgeving, en ook door hare hulp alleen is eene „goede herziening van ons belastingstelsel mogelijk." (1)

(1) Bijblad 1857—58 p. 113.

BUITENLAND.

LONDEN den 16 November.

Naar verzekerd wordt, is de Regering ernstig voornemens hare belofte tot het indienen van een wetsontwerp op de Parlementaire hervorming gestand te doen.

— De Times beweert dat de Prins van Wallis, door den Secretaris van Staat voor de Kolonien en andere aanzienlijke personen vergezeld, tegen het einde der maand mei of in het begin van junij 1860 Canada bezoeken en de plegtige opening der Victoriabrug bijwonen zal. De autoriteiten in die volkplanting zouden reeds schikkingen voor de ontvangst van den Prins gemaakt hebben.

— Naar aanleiding van een artikel in een hier uitkomend Fransch tijdschrift, waarin, altijd uit het oogpunt der schrijvers, die tegenstanders van het tegenwoordig Gouvernement in Frankrijk zijn, den toestand van dat Land met veel kennis van zaken besproken wordt, wijdt de Times een uitvoerig betoog aan den staat der betrekkingen tusschen de beide Rijken. Dat tafereel is zeer donker gekleurd en, in weerwil van het voorbehoud des schrijvers, wel geschikt om de ongerustheid op nieuw te verlevendigen. De gang der denkbeelden in dat betoog is kortelijk deze: Den waren toestand der zaken aan de overzijde van het Kanaal te kennen is voor ons van het hoogste gewigt. Onder de Familien welke aanspraak op den Franschen troon zouden kunnen maken is er geene waarvan wij zoo veel te verwachten hebben dat het ons eene nieuwe dynastieke omwenteling in dat Land zou doen wenschen, en gaarne zouden wij gelooven dat Keizer Napoleon ons Land werkelijk die vriendschap en welwillendheid toedraagt, welke hij zoo herhaaldelijk heeft betuigd. Maar het valt niet te ontkennen dat, zonder eenige bekende aanleiding van onzen kant, tegenwoordig in Frankrijk eene zeer sterke en wijd uitgestrekte gezindheid tegen de Regering en het volk van Engeland bestaat, meer bitter zelfs dan ooit sedert den vrede van 1815 geheerscht heeft. Wij spreken niet zoo zeer van opgewonden toasten op militaire feesten, noch van spoorwegpraatjes, maar vooral van de Fransche drukpers, overigens op alle andere punten zoo hoogst omzigtig. Het gematigd en beredeneerd Journal des Débats behelst aanvallen op Engeland, zoo als het vroeger nooit in zijne kiesche kolommen opnam. De Gazette de France en de Univers wedijveren in bitterheid. Leger en vloot spreken van wraak over eene halve eeuw geleden behaalde overwinningen, en hopen en gelooven dat binnen weinige maanden het sein tot een inval in Engeland zal gegeven worden. In de noordelijke en westelijke departementen is dezelfde wraakzucht onder de bevolking ontbrand, ofschoon zij zelve den grootsten last van hare voldoening zou moeten dragen. En wij gelooven verder dat de Keizer, indien men het hem vragen mogt, erkennen zou dat dit de ware schildering der heerschende stemming is: hoe hij ons vertellen zou dat hij onze eenige vriend in Frankrijk en het alleen aan zijne tusschenkomst te danken is dat de oorlog niet reeds uitbrak. Geen Fransch dagblad zal het ons kunnen tegenspreken dat de geestelijkheid, de legitimisten, het leger, de bewoners der noordelijke departementen ons haten en naar een oorlog tegen ons verlangen.

En, zoo als reeds gezegd is, van onze zijde is daartoe niet de minste aanleiding gegeven. Van waar dan die vijandige stemming? Is het ongerijmd te beweren dat zij door de Fransche Regering krachtig is opgewekt en aangevuurd? In Frankrijk bestaan slechts twee wegen om op de Natie te werken, de drukpers en de handeling van het gecentraliseerd burgerlijk en militair gezag. De magt nu om den uitgever van een nieuwspapier te straffen is zoo sterk en onwederstaanbaar, dat de uitgever zijne eigene censuur moet uitoefenen, wil hij zijn dagblad niet geschorst of verboden zien.

Beweert men dus te veel door te zeggen dat de Fransche Regering zelve aansprakelijk is voor de hevige aanvallen welke de dagbladen zich tegen Engeland veroorloven? Een wenk dat hunne redeneringen de Regering mishagen ware voldoende om hen tot zwijgen te brengen, en die wenk is nooit gegeven. Het andere middel waardoor de algemeene stemming geleid kan worden is de officiële hierarchie. De Minister van binnenlandsche zaken te Parijs oefent eene voorbeeldelooze magt uit. Hij heeft slechts een woord te uiten en eene tallooze bureaucratie is tot in de kleinste gemeente toe in beweging. Hetzelfde bestaat bij het leger. De Minister van oorlog heeft slechts een woord te spreken en met de snelheid des bliksems verspreidt dat woord zich in de rangen van 600,000 soldaten. Om verschillende redenen gelooven wij dat deze invloed in dit geval is aangewend, en daaruit volgt dat de Fransche Regering die vijandige stemming gaarne ziet, maar er volgt echter niet noodzakelijk uit dat die Regering besloten heeft ons Land den oorlog te verklaren. Een zoo diepzinnig staatkundige als de Keizer is wil misschien doen gelooven dat zijn volk van de zucht brandt om vroegere nederlagen op Engeland te wreken, en dat het behoud des vredes alleen aan zijne gematigdheid en goedwilligheid te danken is. Misschien wil hij, terwijl hij den nationalen geest zijner onderdanen tegen ons aanvuurt en toebereidselen maakt alsof de oorlog werkelijk beraamd werd, alleen eene zoo beheerschende stelling tegenover ons aannemen dat Engeland, hetwelk den vrede boven alles verlangt, hem uit vrees moet volgen bij alles wat hij in de zaken van Europa volvoeren wil. Maar het is toch ook mogelijk dat hij datgene inderdaad wil wat zijne tegenstanders hier hem toeschrijven, en dat werkelijk een gevaar ons dreigt waaraan wij zelve nog aarzelen geloof te slaan. De menschelijke hartstogten worden gemakkelijker opgewekt dan tot bedaren gebragt, en het is derhalve onze schuld niet als wij in een tijd van vollen vrede gedwongen worden te handelen als of het kamp van Boulogne reeds op nieuw gevormd ware en eene flotille op nieuw de bevelen van haren Keizerlijken meester toefde.

— Eergisteren nam de heer F. Sila te Blackwall eene reeks van proeven met de door hem uitgevonden onvernielbare signaallichten, voor telegrafisch gebruik op zee en tot ontdekking van reddingsboeijen in geval van schipbreuken en andere scheepsongelukken. Nadat deze drijvende lichten, aan lijnen vastgehecht, van het havenhoofd af in de rivier geworpen waren, verspreidde de phosphorieke stof waaruit zij zamengesteld zijn eensklaps een zoo helderen glans dat verscheiden in booten gezeten personen, die anders, uit hoofde van den heerschenden dikken mist, het havenhoofd niet zouden hebben kunnen vinden, het nu zeer gemakkelijk onderscheidden. De lichten doofden niet uit alvorens men die met opzet onder water dompelde. Op last van den admiraal Hardy zullen de proeven eerlang herhaald worden.

PARIJS den 16 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

De Oostenrijksche politiek heeft een nieuwen triomf behaald in Italië. Gisteren heeft de heer Walewski eene depêche gezonden aan den Prins de la Tour d' Auvergne om dezen te belasten met de mededeeling aan de Sardinische Regering van de volslagen afkeuring van Frankrijk ten aanzien van het regentschap van den heer Buoncompagni. L'Univers vroeg gisteren „eene *handeling*, opdat men wel zou weten dat het niet verstandig is aldus een besluit te volvoeren dat door den Moniteur, het officiële blad van het Fransche Keizerrijk, betreurenswaardig is genoemd." De depêche van graaf Walewski moet l' Univers voldoening verschaffen en, naar men aan het Ministerie van buitenlandsche zaken beweert, is zij niet zonder uitwerking gebleven. De Sardinische Regering zou zich bereid verklaren om, op verlangen van Frankrijk, ook het regentschap van den heer Buoncompagni te désavoueren. Aan hetzelfde Ministerie werd echter eenige dagen geleden beweerd en zelfs officieel verzekerd dat de Prins van Savoije Carignan het regentschap onvoorwaardelijk geweigerd had. En toch kwam het geheel anders uit. Zoo zou het ook nu wel eens kunnen zijn.

Mogt zich daarentegen dat gerucht bevestigen, wat zullen de Midden-Italiaansche Regeringen alsdan doen? Zullen zij overgaan tot eene nieuwe verkiezing? Men denkt hier dat de zaken zullen blijven verkeeren in denzelfden toestand als thans, tot op de bijeenkomst van het Congres.

Engeland heeft zich ten opzigte van dat Congres nog tot niets verbonden en er zullen ongetwijfeld nog lange onderhandelingen moeten voorafgaan, alvorens men daartoe geraakt is, schoon dan ook de Parijsche Correspondent van den Morning Post moge zeggen dat het Congres eerstdaags zal bijeenkomen en te Parijs zal gehouden worden.

Daarentegen heeft de Pauselijke Regering hare toetreding tot een Congres bekend gemaakt. Mgr. Chisi zal daarop den H. Stoel vertegenwoordigen.

Te Toulon is het eerste geblindeerde, met stalen platen beslagen fregat der eerste klasse *la Gloire* te water gelaten.

Aan het ministerie van binnenlandsche zaken wordt gesproken van de wederoprigting der dusgenaamde *Correspondance Ministérielle*, zoo als zij onder Lodewijk Philips bestond. Dagelijks werd er, onder toezigt van een chef de bureau, eene soort van brief of mededeeling opgesteld, waarin, behalve de feiten van den dag, ook de appréciatie dier feiten van het standpunt der Regering werd vermeld. Die brieven werden gerigt aan de ministeriële dagbladen, voor welke zij de noodige aanwijzingen inhielden omtrent de middelen om de Regering te ondersteunen. Deze *Correspondance* nu zou op nieuw worden ingevoerd onder de directie van den heer de la Guéronnière. Wel bestaat er eene Correspondance Havas, die dikwerf officiële mededeelingen ontvangt, maar zij is eene particuliere onderneming en de ministeriële en vertrouwelijke correspondentie zou gratis aan alle regeringsgezinde bladen — in de departementen de bladen der prefectuur genaamd — worden toegezonden. Men heeft het denkbeeld laten varen van de oprigting der *Missi Dominici* voor de drukpers, waarover ik u vroeger schreef.

De Kölnische Zeitung is gisteren op de post in beslag genomen. De heer Edmond About is te Compiègne genoodigd. Hij bevindt er zich op dit oogenblik met de derde serie van genoodigden. De heer About, die zich zelf den titel geeft van vijand der priesters, had door zijne vrienden het gerucht doen verspreiden dat hij uitgenoodigd was, en daar men zijn naam nog niet op eene lijst van genoodigden had gezien, begon men reeds druk den spot te drijven met die teleurgestelde ijdelheid. Nu is het de heer About die triomfeert.

— Prins Napoleon heeft zich naar Compiègne begeven, waar zich ook Prinses Clotilde bevindt ter gelegenheid van den naamdag der Keizerin.

— Men leest in het officiële gedeelte van den Moniteur: „ Ll. zondag den 13 dezer hebben de hoog eerwaardige heeren Menjaud en Desprez, onlangs benoemd tot aartsbisschoppen van Bourges en Toulouse, en de hoogeerwaardige heeren Darboy, Epivent en Fruchaud, benoemd tot bisschoppen van Nancy, Aire en Limoges, in de kapel van het kasteel van Compiègne, in tegenwoordigheid van Z. Em. den Kardinaal grootaalmoezenier en van de ministers van Staat en van eeredienst, den eed afgelegd in handen des Keizers."

En verder: „ Bij Keizerlijk besluit, gedagteekend Compiègne den 14 november, zijn tot de waardigheid van senateur verheven: de heeren Rouland, minister van openbaar onderwijs en eeredienst, de divisiegeneraal Lelièvre, graaf de la Grange en Caignart de Sauley, lid van het instituut."

— De markies de Moustier is tot ambassadeur te Weenen benoemd.

— In welk eene diep treurige gemoedsstemming de beroemde de Lamartine thans verkeert bewijst de volgende brief, door hem aan een jeugdig dichter gerigt, die hem een klein geschrift, getiteld: „ de waarheid ten opzigte van den heer de Lamartine," had toegezonden:

„ Maçon den 8 october 1859. — Mijnheer, vergeef mij, ik bezwijk ten laatste onder de smarten en vernederingen van een toestand, in welken Frankrijk, dat mij eenmaal regt zal weten te doen ervaren, niets

dan eene geschikte gelegenheid heeft willen zien om mij te grieven. Ik ben zeer ziek en de geheele schipbreuk nabij. Ik zeg u dank voor uwe goede meening. Van harte de uwe. (get.) Lamartine."

— Langs den weg van Manilla heeft men latere tijdingen uit Cochinchina dan de reeds medegedeelde. Na de schitterende overwinning van 21 september hebben de Annamiten zich op hunne hoofdstad teruggetrokken. Hunne nederlaag heeft een diepen indruk op de bevolking gemaakt. Het expeditie-korps maakte toebereidselen om te Tanrona te overwinteren, waar de troepen op hooge plaatsen gelegerd zouden worden, om tegen de gevolgen van stortregens en overstroomingen gedekt te zijn. De gemeenschap zou met vaartuigen der scheepsdivisie onderhouden worden en voor de proviandering van Tourane en Saigon was de noodige zorg gedragen. Te Cambodga zijn vele Christenen, die een geregeld verkeer met de Europesche troepen onderhouden. Van een inlandsch korps dat georganiseerd werd beloofde men zich groote diensten. De markt van Saigon werd ruim van levensmiddelen voorzien en eenmaal hoopt men Cambodga talrijke en niet dure levensmiddelen te zien opleveren.

Tevens verneemt men dat de contre-admiraal Page te Hong Kong is aangekomen en dat de vice-admiraal Rigault de Genouilly hem in het begin van october het bevel overgeven en over Suez naar Frankrijk terugkeeren zou, zoodat hij tegen de helft van december Parijs zal kunnen bereikt hebben.

— Reeds heeft de telegraaf gemeld dat de vertegenwoordiger van den Paus in Syrië door de Kurden vermoord is. Een brief uit Diarbekir van 13 october behelst de volgende nadere bijzonderheden: Nadat men verlost was van de Arabieren, die eene menigte dorpen uitgeplunderd of verbrand en veel graan en goederen medegevoerd hadden, gaven de in de uitgeplunderde dorpen overgebleven Kurden zich op hunne beurt aan rooverijen over, en het is in hunne handen dat de Pauselijke afgezant gevallen is. Monsr. Planchet, van de orde der Jezuiten, was ten jare 1830 in Turkije gekomen, bragt twintig jaren, eerst als zendeling, daarna als apostolisch prefect over de geheele Syrische zending, in Syrië door en werd in 1851 tot aartsbisschop van Trasanoepolis en pauselijk gedelegeerde in Armenië, Kurdistan en Mesopotamië benoemd. In den loop van dit jaar werd hij naar Rome geroepen, waar men hem nog gewigtiger werkzaamheden wilde opdragen. Den 11 september te Diarbekir aangekomen, was hij den 16 dier maand den weg naar Aleppo ingeslagen. Maar op den derden dag zijner reis werden hij en zijn kapellaan door eene bende Kurden aangevallen, die hen vreeselijk mishandelden en van alles beroofden. De karavaan was een half uur vooruit, men vervoerde de bijna zieltogenden naar Suvereck, waar monsr. Planchet weldra bezweek, terwijl de kapellaan bij de afzending der berigten buiten levensgevaar was.

— Uit Madrid wordt den 11 dezer gemeld dat de maarschalk O'Donnell, die den vorigen avond te Cadix aankwam, op zijnen weg derwaarts de revue had gehouden over troepen der twee eerste legerkorpsen, die tusschen Xeres en Chiclana kampeerden. Vrijdag moesten al de generaals aan een krijgsraad in het hoofdkwartier deel nemen. Na aan boord eener oorlogstoomboot de Afrikaansche kust opgenomen te hebben, zou de opperbevelhebber de inscheping van het korps des generaals Echague te Algesiras bijwonen. Sedert eenige dagen verzamelden zich te Tanger, Tetouan en in de omstreken van Ceuta talrijke Marokkaansche troepen. Dagelijks hoorde men in de nabijheid van laatstgenoemde stad een hevig geweervuur en men dacht dat de bezetting een uitval zou moeten doen vóór de aankomst der hulptroepen van het Vasteland. Twee met geweren en ammunitie bevrachte Engelsche brikken hebben hare lading niet op de kust kunnen lossen, maar zijn door de Spaansche schepen genomen en naar Algesiras opgebragt. Te Gibraltar, waar zich den 4 dezer 447 vlugtelingen uit verschillende oorden van Marokko bevonden, verkeerde men in niet geringe verlegenheid, want terwijl alle voorraadmiddelen vroeger uit Tanger werden aangevoerd, moest men die nu tot zeer hooge prijzen te Algesiras en San Roque opkoopen.

Per Telegraaf.

LONDEN den 17 November.

De Londensche dagbladen beschouwen de aanbeveling van den heer Buoncompagni voor het Regentschap als eene regtmatige uitoefening van zijn souvereiniteitsregt door Koning Victor Emmanuel.

(*Tweede depêche.*)

Door het stoomschip Anglosaxon zijn tijdingen aangebragt uit New-York van den 5 dezer. Katoen verkeerde in eene vaste stemming; middling $11\frac{5}{8}$ c. Meel en tarwe gedrukt. Suiker levendig. — Te New-Orleans den 4den katoen middling $10\frac{3}{4}$ a 11 c. — Te Savannah en Charleston katoen geanimeerd.

(*Derde depêche.*)

Volgens eene depêche, welke door de Morning Post wordt medegedeeld, heeft Garibaldi zijn ontslag verzocht als generaal van het Italiaansche leger, waarin de Koning van Sardinië bewilligde en Garibaldi daarop benoemde tot luitenant-generaal in Sardinische dienst.

De Advertiser zegt dat officiële uitnoodiging aan Engeland tot deelneming aan het Congres is ontvangen. In den Ministerraad van jl. maandag is daarover beraadslaagd en den volgenden dag is naar Parijs het berigt gezonden dat Engeland de uitnoodiging aannam.

PARIJS den 17 November.

De Constitutionnel bevat eene niet minder krachtige nota als de Pays, waarin gezegd wordt dat Frankrijk het Kabinet van Turijn geraden heeft, ook het aan de hand gegeven redmiddel af te slaan om het Regentschap aan den heer Buoncompagni op te dragen. De Constitutionnel voegt er bij, dat deze nieuwe raadgeving wederom blijk draagt van de belangstelling des Keizers in Italië, dat op het slagveld gezegevierd heeft en welks lot thans alleen nog afhangt van de uitspraak van Europa.

(*Tweede depêche.*)

De Patrie verzekert dat de Kardinaal Antonelli den Paus op het Congres vertegenwoordigen zal. Het gerucht loopt dat Garibaldi zijn ontslag heeft genomen en zijn verblijf zal vestigen op het eiland Sardinië. Het vertrek van den heer Buoncompagni zou uitgesteld zijn.

Frankrijk 3 pct. slotkoers 69.95.

MARSEILLE den 16 November.

De graanprijzen hebben eene gevoelige rijzing ondergaan met het oog op de aanstaande openstelling der havens van Spanje en Portugal.

Het zilver heeft eene aanzienlijke rijzing ondervonden ten gevolge van de schaarschte van specie, veroorzaakt door de expeditien in China en Marokko en door de in Rusland en de Donau-Vorstendommen gedane aankoopen van granen.

MARSEILLE den 17 November.

Berigten uit Konstantinopel van den 9 dezer houden het volgende in:

Fuad-pacha en Riza-pacha blijven stellig in het bezit hunner portefeuilles; al de Ministers hebben voor de hervormingen van den nieuwen Vizir gestemd. De grondbelasting wordt door alle Europesche grondeigenaars goedgekeurd; zij hopen dat hun eigendomsregt daardoor zal worden erkend.

De ontwerpen eener finantiële reorganisatie en leening waren voldoende om den koers der schuldobligatiën te doen rijzen.

Er is een besluit uitgevaardigd om de groote weelde en de omkooping tegen te gaan; daarbij zijn voorschriften gegeven voor het kostuum der vrouwen.

Men verzekert, dat Vely-pacha weder tot ambassadeur te Parijs zal worden benoemd.

Allen, die in zake het complot tot den dood of de galeijen waren veroordeeld, hebben gratie bekomen; hunne straf is veranderd in vestingstraf; de meesten zijn reeds naar de vestingen overgebragt.

Hee Journal de Constantinople geeft ophelderingen, waarom bevel is gegeven om de werkzaamheden voor het Suez kanaal te staken. De porte heeft de doorgraving noch geweigerd noch goedgekeurd. Er is geen definitief veto uitgesproken; de kwestie is niet van staatkundigen aard, maar zij zou toch ernstig kunnen worden, indien Frankrijk een formeel gevoelen uitsprak. De Porte wil, alvorens uitspraak in deze aangelegenheid te doen, zich vooraf met hare geallieerden verstaan.

ZURICH den 16 November.

De heer Desambrois is naar Turijn en de heer de Bourqueney naar Parijs vertrokken. Om de uitwisseling der ratificatien van het vredesverdrag te bewerkstelligen zijn hier gebleven de markies de Banneville voor Frankrijk, de heer de Jacto voor Sardinië en de heer Meyssenburg voor Oostenrijk.

BERN den 17 November.

De Gevolmagtigden hebben deze stad verlaten.

De Keizer van Rusland heeft aan den Bondsraad zijn dank doen betuigen voor de oplettendheden, door de Keizerin-Moeder gedurende haar verblijf in Zwitzerland ondervonden.

MADRID den 15 November.

Bijna de geheele periodieke drukpers keurt het verbod tot het openbaar maken van berigten omtrent den oorlog goed.

Door de graanmagazijnen kan in de behoeften der consumtie tot aan het einde van 1860 worden voorzien.

LONDEN den 17 November.

Koffij iets minder vast. — Thee flaauw. — Suiker hooger. — Rijst stil. — Metalen. IJzer 52/3. — Oliën. Patent- $39\frac{3}{4}$, Raap- 36. — Talk 58/ a 59/. — Veemarkt. Ter markt waren 1220 Runderen, 202 Kalveren, 4710 Schapen en 170 Varkens. De handel was stil.

LIVERPOOL den 17 November.

Katoen. 6000 balen tot vorige prijzen verhandeld.

BERLIJN den 17 November.

Rogge per Nov. $47\frac{1}{2}$ th., per Voorjaar 47 th.

ANTWERPEN den 17 November.

Koffij en Suiker prijshoudend. — Granen. Tarwe f $13\frac{1}{4}$ Rogge f $8\frac{5}{8}$.

PARIJS den 17 November.

Frankrijk 3 pc. 69.95; dito $4\frac{1}{2}$ pc. 95.85. Crediet Mob. 781. Spanje $1\frac{3}{4}$ pc. $32\frac{3}{8}$; dito 3 pc. $43\frac{1}{4}$.

LONDEN den 17 November.

De 3 pc. Geconsolid. 96. Rusland $4\frac{1}{2}$ pc. $99\frac{1}{2}$. Spanje $1\frac{3}{4}$ pc. $32\frac{7}{8}$; dito buitenl. 3 pc. $44\frac{1}{4}$. Port. 46. Mexico 3 pc. $22\frac{3}{8}$. Venezuela $4\frac{1}{2}$ pc. 28. Holland 4 pc. $99\frac{3}{4}$; dito $2\frac{1}{2}$ pc. $66\frac{1}{4}$. Illinois Shares 57; dito Bonds 7 pc. 75.

WEENEN den 17 November.

Nationale Metalliek 5 pc. 77.60. Metalliek 5 pc. 72. Wissel Londen f 124.

ANTWERPEN den 17 November.

Spanje $1\frac{3}{4}$ pc. $31\frac{3}{4}$; dito Binnenl. 3 pc. $42\frac{1}{4}$. Metalliek 5 pc. $56\frac{1}{2}$; dito Nation. 5 pc. $60\frac{1}{2}$.

FRANKFORT den 17 November.

Metalliek 5 pc. $54\frac{1}{8}$; dito Nationale 5 pc. $59\frac{1}{2}$. Spanje $1\frac{3}{4}$ pc. $32\frac{1}{8}$; dito 3 pc. 42.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 17 November.

Z. M. de Koning is heden avond van het Loo in deze residentie teruggekeerd.

Men verneemt met leedwezen dat H. K. H. Prinses Frederik der Nederlanden te Berlijn ernstig ongesteld is geworden. HD. lijfarts de graaf van Bylandt is per telegraaf ontboden en bereids derwaarts vertrokken. Ook vertrekken heden nog eenige personen der Hofhouding naar Berlijn.

— Bij den Hoogen Raad der Nederlanden (burgerlijke kamer) heeft heden den gevorderden ambtseed afgelegd de heer mr. R. J. E. Capitaine, benoemd vice-president van het Provinciaal Geregtshof in Limburg.

— Voor het Prov. Geregtshof in Zuidholland is heden behandeld de zaak van W. W. van Baardwijk te Rotterdam, beschuldigd van diefstal bij nacht op een bewoond vaartuig. Uit hoofde van verzachtende omstandigheden heeft de advocaat-generaal mr. la Grappe Dominicus geëischt eene corr. gevangenisstraf van 3 maanden tot 5 jaren. Na de voorgedragen verdediging van den heer mr. Jacobson is de uitspraak bepaald op heden over acht dagen.

ROTTERDAM den 17 November.

Z. M. de Koning is heden avond van het Loo komende deze stad gepasseerd, en heeft met een extra-trein langs den Hollandschen spoorweg zijne reis naar de residentie vervolgd. Z. M. werd door den edel achtb. heer Burgemeester aan het station van den Rijnspoorweg begroet en van daar naar dat van den Hollandschen spoorweg vergezeld.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden voortgezet de algemeene beraadslaging over het wetsontwerp betrekkelijk de spoorwegen. Vooraf bragt de heer Kingma, namens de commissie voor de verzoekschriften, rapport uit over eenige bij de Kamer betrekkelijk de spoorwegen ingekomen verzoekschriften.

De Voorzitter deelde tevens mede, dat de eindverslagen vastgesteld waren over de Hoofdstukken VII—XI van de Staatsbegrooting 1860; zullende de dag der beraadslaging over die ontwerpen nader worden bepaald.

Over het wetsontwerp betrekkelijk de spoorwegen zelf werd het eerst het woord gevoerd door den heer *Kingma*, die tegen het vertoog der Regering, dat de Provinciale Staten en sommige gemeenten van Friesland subsidien hadden verleend aan de lijnen van het Gouvernement, stelde zijne bewering, dat die subsidien onder zoodanige omstandigheden werden geëischt, dat zij niet konden strekken tot bewijs, dat de Provinciale Staten en de bedoelde gemeenten met de rigting der lijnen instemden.

Daarna werd ten tweeden male het woord gevoerd door den heer *Kien*, meer bepaald stilstaande bij de moeijelijkheden door de Regering ontwikkeld tegen de overbrugging bij Culemborg, waarbij hij tot de slotsom kwam, dat deze niet gevaarlijker was dan alle andere overbrugging en dat zij, daarentegen, veel meer het algemeen belang zou bevorderen.

De heer *Mackay* verklaarde zich vóór de wet. De Zuiderlijn bovenal droeg zijne sympathie weg, in het belang van den transito-handel, van de nijverheid, en met het oog op onze koloniën.

De heer *van der Linden* heeft in de door hem gehouden rede zijne stem nog voorbehouden, althans niet verklaard in welken zin hij stemmen zou. Intusschen wogen bij hem zeer zwaar de lijnen die in het noorden des Rijks zouden worden aangelegd, waardoor zijns inziens niet werd voldaan aan het hoofdvereischte, om de havens der Zuiderzee langs den kortsten weg met Duitschland, zoo noordelijk als zuidelijk, te verbinden.

De heer *Betz*, ten tweeden male het woord voerende, bestreed sommige stellingen der tegenstanders der voordragt en verdedigde tevens zijne eerste rede tegen de aanvallen, die men er op gedaan had. Bovenal heeft dat lid de rede, door den heer Thorbecke uitgesproken, bestreden en getoetst aan de practijk en den werkelijken toestand van zaken.

De heer *Poortman*, een der voorstellers van het amendement Thorbecke c. s., bestreed de voordragt, door eene vergelijking te maken tusschen de wijze waarop deze wet werd doorgedreven door de voorstanders, en een vroegeren ongelukkigen tijd, toen ook, in plaats van argumenten, gesteld werden de bedreiging van aftreding van het Kabinet, van alles of niets te verkrijgen en toen, even als nu, millioenen schats werden toegestaan zonder dat men wist of zij goed zouden besteed worden, alleen door eene meerderheid, verkregen door het vieren van een algemeen offerfeest van overtuiging.

De heer *Delprat*, de voorgestelde lijnen toetsende aan het belang van personen- en goederen-vervoer, kwam tot de slotsom dat hij in het algemeen zich met de voordragt der Regering kon vereenigen, ofschoon hij liever had gezien dat Harlingen langs korteren weg met Rheine ware verbonden geworden. Meer bepaald bleef hij stilstaan bij het vraagstuk der overbruggingen, waarbij hij aantoonde dat de brug over den Moerdijk uitvoerbaar was, wenschelijk voor den handel en niet minder voor de defensie, terwijl de brug bij Culenborg, ofschoon uitvoerlijk, door hem werd geacht meerdere gevaren bij ijsgang op te leveren dan elke andere overbrugging.

De heer *Hoffmann* verklaarde zich mede voor het Regerings-voorstel, omdat hij Nederland niet langer wilde zien ten spot der commerciële wereld, en omdat een spoorwegnet onmisbaar was, niet alleen voor den transito, maar ook voor onzen eigen handel, met opzigt tot onze Kolonien.

De heer *Schimmelpenninck* de verschillende bezwaren en de voordeelen, die in den loop der discussien aangevoerd zijn, tegen elkander opwegende, verklaarde zich voor de Noorderlijn, maar tegen de Zuiderlijn, in de hoop dat bij verwerping van de Zuiderlijn en bij aanneming der Noorderlijn, de Regering dit gedeelte van het voorstel ten uitvoer zou leggen.

De heer *Storm van 's Gravesande* eindelijk, vereenigde zich volkomen met de rigting van de Zuiderlijn, niet minder uit het oogpunt van de defensie van ons Land. Nu reeds verklaarde hij aan die lijn zijne stem te zullen geven, doch had nog veel bezwaar tegen de Noorderlijn. Hij zou echter met betrekking tot die lijn, zijne stem voorbehouden, na de nadere inlichtingen gehoord te hebben van de Ministers, vooral op de gedane vraag of de concessionarissen der Noorderlijn werkelijk reeds aanvrage gedaan hadden om concessie van de lijn van Leeuwarden op Meppel.

Niemand meer het woord gevraagd hebbende, was de Minister van Binnenlandsche Zaken aan het woord, doch wegens het vergevorderde uur werd de Vergadering verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

[*Zie verder het uitvoerig verslag dezer zitting in ons Bijblad van heden.*]

Uit een door het Departement van Finantien openbaar gemaakt overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de tien eerste maanden dezes jaars blijkt, dat die middelen hebben bedragen f 47.176 484.99 tegen f 47.828,674.88½ in hetzelfde tijdvak van 1858, te weten:

	1859.	1858.
Directe belastingen	f 16,975,880.70½;	f16,966,340.43½.
In- en uitg. regten en scheepvaartregten	- 3.797,146.70;	- 3,824,471.95½.
Accijnsen	- 13,938,875.88;	- 13,911,094.09½.
Waarborg en bel. der goud.en zilv.werken	- 200.758.24½;	- 203,072.10.
Indirecte belastingen	- 10,300,977.49;	- 11.054,028.36.
Posterijen	- 1,561,504.97;	- 1.460,094.94.
Staats-loterij	- 401,341.00;	- 409,573.00.
	f47.176,484.99	f 47,828,674.88½.

Z. M. heeft op pensioen gesteld de navolgende opper- en hoofdofficieren van het wapen der genie: den generaal-majoor C. F. Gey van Pittius, inspecteur in de 1ste inspectie van fortificatien, f 2400; den generaal-majoor jhr. J. Kraijenhoff, eerstaanwezend ingenieur, belast met de inspectie over de vestingwerken in Limburg, op zijn verzoek, f 1800; den majoor C. J. Kraijenhoff van de Leur, eerstaanwezend ingenieur te Bergen-op-Zoom, f 1300, onder toekenning aan den generaal-majoor Gey van Pittius van den rang van luit.-generaal, en aan den majoor Kraijenhoff van de Leur van den rang van luit.-kolonel.

Verder heeft Z. M. bij het korps ingenieurs, mineurs et sapeurs benoemd: tot kolonel en inspecteur in de 1ste fortificatie-inspectie, den luit.-kolonel G. A. van Kerkwijk; tot kolonel en inspecteur in de 2de fortificatie-inspectie, den luit.-kolonel E. Mekern; tot kolonel, den luit.-kolonel P. Noot; tot luit.-kolonel, de majoors J. van de Mey en J. O. L. van Ingen; tot majoor, de kapiteins der 1ste kl. G. V. W. baron van Hemert tot Dingshof en J. A. Feith; tot kapitein van de 3de klasse (naar ouderdom van rang): de 1ste luit. J. A. W. D. van Hasselt, H. van Assendelft de Coningh, jhr. L. M. van der Goes en J. P. Klijnsma; tot 1sten luit. (naar ouderdom van rang): de 2de luit. A. S. van der Loeff, J. F. H. Boonacker, G. Z. P. Marcella en P. A. T. Havelaar, allen van het korps.

Bij Zr. Ms. besluiten zijn benoemd: tot griffier der arrondissements-regtbank te Eindhoven, mr. P. J. A. Smitz, thans substituut-griffier bij die regtbank; tot substituut-griffier bij die regtbank mr. W. L. J. Spoor, thans regter-plaatsvervanger en advocaat aldaar; tot ontvangers der registratie en domeinen: te Hoorn, de heer A. G. F. Koltrop, thans ontvanger der registratie en domeinen te Wageningen; te Wageningen, de heer W. A. de Laat de Kanter, thans ontvanger der registratie en domeinen te Gulpen; te Gulpen, de heer A. M. van de Laar, thans ontvanger der registratie en domeinen te Helder; te Helder, de heer mr. L. J. Bouricius, thans ontvanger der registratie en domeinen te Ommen; te Ommen, de heer C. Bergsma, thans surnumerair der registratie en domeinen; tot ontvanger der in- en uitgaande regten en accijnsen te Ede, de heer J. Moolenburgh, thans adjunct-Rijksroeijer der dranken te Schiedam, en tot ontvanger voor de in- en uitgaande regten en accijnsen aan het grenskantoor te Heurne, de heer W. Baerts, surnumerair der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen ter provinciale directie in Gelderland.

Wij vernemen dat de nieuw opgerigte pyrotechnische school te Delft den 1 januarij 1860 in werking zal treden onder kommando van den luitenant-kolonel van der Meulen, directeur dier school.

Bedankt voor het beroep naar de Herv. gemeente te Loon op Zand (cl. Heusden) door ds. J. Santée Nieweg, pred. te Feerwerd.

— In de te IJsselmonde gehouden vergadering van de Afdeeling Dordrecht en omstreken der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, werd door den afgevaardigde naar de algemeene vergadering een breedvoerig verslag deswege gedaan, en werden ter vervulling der met 1 januarij 1860 in het bestuur te ontstane vacatures benoemd: tot 1sten voorzitter de heer J. P. Bredius, tot 2den voorzitter de heer mr. J. J. de Reus, tot secretaris de heer mr. S. H. Lotsy en tot leden van het bestuur de heeren J. C. Singels te Papendrecht en J. van den Hoek te Ridderkerk. Door den heer Holtzapffel van Dordrecht werd eene lezing gehouden over verarming of uitputting van den grond, waarin eerst de vermindering van boschgrond, vervolgens de uitputting van het bouwland onderzocht en daarna de oorzaken uiteengezet werden, welke de uitputting des bodems te weeg brengen. Een en ander met talrijke voorbeelden gestaafd, met opgave der omstandigheden welke daarbij van invloed zijn, en aanwijzing der voornaamste middelen om de uitputting der landerijen te voorkomen. Na geëindigde lezing werden nog twee bijdragen gehouden over de rijenteelt, enz. door de heeren Lagendijk van Charlois en de Lijster van IJsselmonde, waarna een leerzaam en wetenschappelijk gesprek werd gehouden tusschen de sprekers en verscheidene der aanwezige toehoorders, dat lang werd voortgezet en waaruit bleek dat het gesproken woord met algemeene belangstelling werd opgenomen.

— Door de vereeniging van haringreederijen te Vlaardingen is de prijs van den vollen haring tot den 10 april e. k. vastgesteld op f 27 per ton. Hoewel de haringvisscherij beter uitvalt dan men in de maanden augustus en september vreesde, worden evenwel die hooge verwachtingen niet beantwoord, welke eenigen tijd later door buitengewoon gunstige berigten werden opgewekt, en zal de aanbrengst van den haring een middelmatig jaar niet te boven gaan; de meeste schepen brengen ongeveer 14 à 16 lasten aan, en men vreest dat de nog in zee zijnde schepen met nog minder zullen aankomen.

— Directeuren van Teylers Stichting en de leden van Teylers Godgeleerd Genootschap hebben, in hunne vergadering van 11 dezer, eene verhandeling beoordeeld, ingekomen op de uitgeschrevene prijsvraag, waarbij verlangd werd *eene Geschiedenis der Godgeleerdheid in Nederland sedert het laatst der vorige eeuw*. Deze verhandeling werd met algemeene stemmen bekroond, en bij opening van het naambriefje bleek de schrijver te zijn ds. *C. Sepp*, predikant bij de Doopsgezinde gemeente te Leyden.

— Het Nederlandsche comité voor de zaken der Waldenzen heeft aan hunne vrienden en begunstigers berigt dat de middelen, tot hunne hulp aanwezig, verblijdende, al is het ook nog niet geheel toereikende, vermeerdering hebben ondergaan; op 42 plaatsen in ons Vaderland is daartoe aan giften bijeengebragt eene som van f 11,511.08 en aan jaarlijksche contributiën f 1773 30. Tevens wordt met nadruk gezegd dat de Waldenzen de Christelijke liefdadigheid hunner Nederlandsche geloofsgenooten dankbaar erkennen en er luide van getuigen.

— Toen voor twee jaren in een groot gedeelte van ons Vaderland de tusschenpoozende koortsen algemeen heerschende waren, had men te Zaandam ruim zijn aandeel daarvan. Te opmerkelijker is dit, vermits, terwijl die koortsen thans weder nagenoeg overal in Nederland heerschen, daar ter stede zeer weinig zieken zijn; de zoo algemeen heerschende epidemie naauwelijks wordt waargenomen, en de sterfte ook zeer gering is. Op eene bevolking van 12.000 zielen was het getal overledenen in augustus 12, waaronder een dood geboren; — in september 12; — in october 31. Het getal der geborenen was in genoemde maanden respectivelijk 33, 44 en 52. Van pokken, mazelen en roodvonk, ook op vele plaatsen waargenomen, is men tot heden verschoond gebleven.

— Ll. maandag werd te Maastricht toegewezen de bouwen van twee sluizen en eenige andere werken, tot voltooijing van het ontladingskanaal der Noordervaart aan de Maas, welk werk gegund is aan den heer Baudrihaije voor de som van f 45.000.

— Ll. maandag zijn gedagvaard de heeren Philip Kropveld, als schrijver, en W. F. Zweers, als drukker, van het kluchtspel: „Jonas de bankroetier, of episode uit het leven van een ouden schelm," om den 24 dezer te compareren voor de arrondissements-regtbank te Zwolle, daar in gemeld werkje aan Jonas Heyman Polak zou zijn ten laste gelegd: „Dat hij van een koopman uit Antwerpen eenen wissel had gestolen, dat hij eene schuit had laten zinken om een voorwendsel tot faillissement te hebben, dat hij zijne zonen de lessen van bedrog en afzetterij inprentte, dat hij reeds driemaal bankroet was gegaan, doch het schavot ontkomen, en hij zou zijn uitgemaakt voor schelm, bankroetier, aartsbedrieger, gewetenloozen schurk, een der grootste schurken van geheel Nederland, en driedubbele bankroetier."

— Ll. maandag is de woning van J. H. Veltrop, te Hardenberg, met den geheelen inboedel, benevens twee paarden, eenige koeijen, varkens en schapen, afgebrand.

— In het vorig jaar werd een begin gemaakt met den aanleg van een kunstweg van Vriezenveen naar het huis Eerde. Deze weg is thans voltooid en kan reeds goed worden bereden, ofschoon geene tollen worden geheven. Het nut van dezen weg blijkt reeds daaruit dat men thans van Almelo over Vriezenveen, den Ham, Ommen en Dalfsen langs een korteren weg en vooral met het oog op de tollen op min kostbare wijze Zwolle kan bereiken dan door den weg over Raalte te volgen.

— Door den jager J. van der N. te Eext is geschoten een groote roofvogel, zeven voet in de vlugt; ofschoon hij veel overeenkomst heeft met een arend, verklaren kenners echter, dat hij niet tot deze soort behoort. Met nog een bekwaam schutter mogt het van der N. gelukken het monster met het vijfde schot doodelijk te treffen, om het verder met de kolf af te maken.

— De Twentsche Vereeniging tot bevordering van nijverheid en handel heeft op haar verzoek ter zake der oprigting van eene industrie- en handelsschool van de Regering ten antwoord bekomen: „dat aan-

gezien de door haar verlangde oprigting eener industrie- en handelsschool moet geacht worden in een naauw verband te staan met de geheele regeling van het middelbaar onderwijs, het minder doelmatig is voorgekomen reeds nu aan hun verlangen te voldoen; dat echter bij die regeling nader zal worden in overweging genomen, hoe door de oprigting van zoodanige scholen de belangen van den nijveren en handeldrijvenden stand in het algemeen en die van Twenthe in het bijzonder het best zullen kunnen bevorderd worden." Die Vereeniging, vreezende echter dat de regeling van het middelbaar onderwijs nog in lang niet zal plaats hebben, heeft thans aan de Regering verzocht, door een afzonderlijken maatregel de oprigting eener industrie- en handelsschool in Twenthe te bevorderen.

— Volgens de tweede opgave van choleralijders te Groningen, den 8 dezer, bleven nog in behandeling 4 personen. Van 8 tot 15 dezer zijn bij de commissie voor cholerazieken, die voortgaat voorzorgsmaatregelen te nemen tegen de verdere verspreiding dezer ziekte, en daar, waar zij heerscht, in het ontbrekende te voorzien, aangegeven als door de cholera aangetast 10, hersteld 1, overleden 5, en bleven dus nog in behandeling 8 personen.

— Een der Maleijers, in het vorige jaar door het Hof van Zuidholland vrijgesproken en later naar Java teruggevoerd, schijnt in hetgeen hij ondervonden heeft wegens het gebeurde met het barkschip Twenthe aanleiding gevonden te hebben weder een komplot tot het plegen van een misdrijf te vormen. De mandoer Naïdin is toch, zoo men verneemt, aan boord van het wachtschip te Batavia, het fregat Palembang, veroordeeld tot tien jaren kruiwagenstraf, ter zake van het ontwerpen van een plan om gezamenlijk met zijne kameraden te deserteren, en het aansporen en overhalen van dezen daartoe. De laatsten zijn disciplinair gestraft. Zij schijnen echter op Java niet zooveel sympathie te hebben gevonden, dan in der tijd in de residentie.

Ingezonden Stukken.

EERE WIEN EERE TOEKOMT.

Onder deze spreuk verzoek ook ik u, mijnheer de Redacteur, onderstaande regelen wel in uw Blad te willen opnemen.

Mr. N. Olivier heeft in de Tweede Kamer gesproken, en zal stemmen *tegen* de regeringsvoordragt ter zake der Spoorwegen.

Dat vele zijner kiezers hierover verbolgen zijn, blijkt uit de wijze waarop die afgevaardigde in de Rotterdamsche bladen wordt beoordeeld. Ja duidelijke sporen vertoonen zich dat een onweder boven 's mans hoofd staat los te breken; bij de eerste herkiezing zal men het hem *inpeperen!!* Ik heb tot zijne verkiezing *niet* bijgedragen. Zelfs heb ik mij nooit kunnen begrijpen waarom Mr. N. Olivier door Rotterdam naar de Kamer moest worden afgevaardigd. De onomstootelijke argumenten ten zijnen voordeele door de *N. R. C.* geleverd, als bijv. dat de Heer Olivier daarom de geschiktste afgevaardigde voor Rotterdam was, *omdat* hij de zwager van den gevierden en verdienstelijken Rotterdamschen dichter Mr. A. Bogaers is, en andere van soortgelijke kracht, konden mij maar niet overtuigen. Zij lieten mij koud; integendeel in Mr. N. Olivier heb ik nooit anders gezien dan de kandidaat van den *magister*, een man wiens stem zou zijn als de Echo, en hierin heb ik mij niet vergist. Na deze bekentenis zal men mij niet van vooringenomenheid met Mr. N. Olivier als afgevaardigde beschuldigen, maar juist daarom meen ik mijne zwakke stem te mogen verheffen nu de man verguisd wordt omdat hij zijne overtuiging wil uitspreken, al is die overtuiging ook zoo als gewoonlijk gelijkluidend met die van Mr. Thorbecke. Nu doe ik een beroep op de betere gevoelens mijner medeburgers en roep hun toe: „*Geeft eere wien eere toekomt!*"

Vele kiezers van Mr. N. Olivier dreigen hem met hunne ongenade bij eene aanstaande herkiezing. Mr. N. Olivier heeft immers de vermeende belangen van Rotterdam niet naar hun genoegen behartigd, is hij daarom niet de ondankbaarste van de ondankbaren? Is Mr. N. Olivier dan vergeten, wat hij hun, wat hij aan Rotterdam verschuldigd is; ligt het niet meer in zijn geheugen hoe op hoog bevel van den Magister zijne satellieten zich in beweging stelden om de *vrije* kiezers te beduiden dat zij hunne *vrije* stem op den *vrij*zinnigen Mr. N. Olivier hadden uit te brengen.

Is Mr. N. Olivier dan vergeten hoe de President van de kiesvereeniging „Orde," met een coup de main die aan Bamberg in zijne schoonste oogenblikken deed denken, hem als kandidaat voorstelt en op hetzelfde oogenblik met groote behendigheid een brief te voorschijn haalt, waaruit blijkt dat Mr. N. Olivier reeds bij voorbaat de hem *nog niet* aangeboden kandidatuur aanneemt.

Is Mr. N. Olivier dan vergeten dat diezelfde Orde-President thans is mede-concessionaris van de Zuiderlijn en deinst hij niet terug voor de rol van Brutus, die hij tegenover dien Ex-Orde President-mede-concessionaris gaat vervullen? Siddert hij niet bij de gedachte aan het: En gij ook o Olivier! uit dien mond vernomen?

Gevoelt hij niet den omvang van zijne snoode ondankbaarheid en bukt hij het schuldige hoofd nog niet onder de wroegingen van een bezwaard geweten? ...

Och neen! men stelle zich daaromtrent gerust. Wie bij de laatste debatten in de Tweede Kamer tegenwoordig was heeft zich kunnen overtuigen dat Mr. N. Olivier er even florissant en vergenoegd uitziet, als toen hij zijn triomphalen intogt in de Kamer deed, meer welgedaan als toen hij repetitor en Wethouder te Leyden was. Hij heeft steeds het uitzigt van iemand die onder het genot van eene goede spijsvertering de gelukkige overtuiging met zich omdraagt van wel te hebben gehandeld. Is het waar dat het aangezigt de spiegel der ziel is, dan kan hier van geen *zwarte* ziel sprake zijn.

Maar wat verwijt men dan Mr. N. Olivier dat hij naar zijne eigene en Mr. Thorbecke's overtuiging heeft gesproken en de lijn Rotterdam-Moerdijk afkeurt? dat hij even als Mr. Thorbecke gelooft dat hij is afgevaardigd naar de Staten-Generaal *door* Rotterdam en niet alleen *voor* Rotterdam; dat wanneer hij eene keuze moet doen tusschen het algemeen belang en het belang zijner kiezers, hij het eerste verkiest. Wie zal dit openlijk durven wraken. Mijn Nederlandsch hart ten minste juicht er in dat in deze tijden van brooddronkenheid en zwijmelgeest, waarin men zich schijnt ten taak te hebben gesteld om de meest onuitvoerlijk geachte werken, wier nut voor het minst twijfelachtig mag worden beschouwd en die in vele opzigten schadelijk zullen worden bevonden, ten koste van 's Lands schatkist uit te voeren, ik juich er in, zeg ik, dat er nog mannen gevonden worden als Mr. N. Olivier en Thorbecke (ik kan ze in mijne gedachte maar niet van elkaar scheiden), die den moed hebben om aan hunne committenten toe te voegen: „Gij ziet de zaak verkeerd in!"

Die Heeren mogen dwalen — zij mogen gelijk hebben — de tijd zal het leeren, maar zeker is het, zij hebben den moed gehad te trachten een dam op te werpen tegen den stroom, die naar hunne meening dreigt het Vaderland ten verderve te voeren. Ware het niet wenschelijk dat alle afgevaardigden even onafhankelijk dachten als zij en zouden wij dan nog langer getuigen zijn van die onvruchtbare pleidooijen over locale belangen, waarvan de Natie tot walgens toe verzadigd is.

Eere wien eere toekomt.

Φιλοπατρις

240ste Staats-Loterij.

2de Klasse, 4de Lijst.

Trekking op 17 November.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 100: N°. 12118

Prijzen van *f* 30:

6	2395	4841	6803	8818	11765	13629	17747
100	2463	5106	6818	8922	12030	13643	17781
224	2892	5280	6909	8941	12288	13840	17836
282	3180	5352	6938	9555	12505	14787	18110
324	3554	5765	7201	9705	12641	15252	18299
459	3693	6031	7446	9838	12815	15493	18485
638	3770	6048	7498	10612	12884	16061	18802
752	3985	6064	7734	10744	12977	16421	19166
1134	4494	6132	7773	11053	13083	16428	19181
1193	4713	6137	7829	11205	13086	16778	19343
1363	4771	6203	8319	11671	13518	17445	19784
1760	4775	6263	8429	11753	13535	17559	19956
2273	4810	6487					

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 17 November.

OVERLEDEN: F. W. A. Morel, z., 9 m. — W. M. Vaes, vrouw van P. van Lent, 53 j. — A. G. van Rossem, vrouw van W. Francken, 39 j. — C. J. Mortelmans, d., 1 j. — H. Mossou, d., 1 j. — G. A. Pauwlie, z., 3 m. — E. P. Goedhart, d., 1 j. — G. de Vries, d., 2 j. — H. M. A. van den Akker, wed. W. Dammers, 74 j. — M. de Jong, jm., 46 j. — J. C. Spierenburg, z., 2 j. — A. Langhorst, d., 1 j. — C. van der Werf, z., 5 m. — J. Graaf, d., 1 j. — C. W. J. Ravesteyn, d., 1 j.

BEVALLEN: E. Polak, geb. van Goch, d. — D. W. Udink, geb. van der Horst, z. — R. Suermondt, geb. Crisilaert, z. — M. A. A. Kamler, geb. Rietveld, d. — J. Klop, geb. Bons, z. — N. Stad, geb. de Leeuwe, d. — W. Loevendie, geb. van Schijndel, z. — T. van der Heyden, geb. Verbon, z. — J. Hertogs, geb. Biom, z. — P. J. Verduin, geb. Tuptier, d. — H. van Dongen, geb. van Dortmond, d.

Cargalijsten.

Amsterdam.

BREMEN, Antina, Jurgens. — 850 b. Afval van Rijst, G. A. Cramer.

BREMEN, Vrouw Jaapken, de Vries. — 2007 st. Roodhout en 100 p. Gambier, Order.

ODESSA, Therese Hanna, Bachich. — 1 l. Rogge, Order.

PETERSBURG, Reintje, Teensma. — 236 v. Potasch, Order.

RIGA, Noordstar, Brouwer. — 1 lading Vuren Kroondeelen, Order.

KONINGSBERGEN, Aurora, Poulsen. — 670 sch. Lijnzaad en 3433 sch. Rogge, Order.

ANCLAM, Emma, Ahrens. — 1850 sch. Raapzaad, Order.

Zaandam.

SUDWESTHORN, Berendje Dina, de Buhr. — 20 last Raapzaad, W. en J. D. Lulofs.

NORDSTRAND, Christina, Buscher. — 26 last Raapzaad, W. en J. D. Lulofs.

Prijzen der Buitenl. Coupons

en UITGELOTE OBLIGATIEN.

AMSTERDAM den 17 November.

Metalliek	*f* 23.30	Sp. Piasters	*f* —.
idem Nationale..	- —.—	„ Coup. per fr.	- —.
Napelsche	- —.—.	Hamb. Russen ..	- 32¼.
Div. Eng. in £...	- 11.57½.	Russ. in Zilv. R.	- 33 9/16.
Eng. Russen....	- 11.75.	Poolsche in fl...	- 26½.
Fransche.......	- 55½.	Coup. Port. 1 Jan. 1848 per £ 2.	- —.—
Belgische......	- 55½.	Papier Roeb....	- —.—
Pruissische.....	- 34½.		

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 17 Nov.

2 maanden.		Kort.
Londen...	11.61¼	11.66¼
d.° 3/m.	11.58¾	—
Parijs ..	55 7/16	55 13/16
d.° 3/m.	55¼	—
Bordeaux.	55 3/16	55 9/16
Genua...	45½	—
Livorno..	38½	-
Napels ..	78½	—
Petersb. .	165	—
Hamburg.	35	35 3/16
d.° 3/m. .	34 15/16	—
Antwerp .	—	1½ v
6 weken.		**Kort.**
Frankfort	99½	—
Augsburg	99	—
Weenen..	92	—
Triest...	91⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 17 Nov.

2 maanden			zigt.	
Londen. .	11.62½	g	11.67½	g
Parijs. . .	55 7/16	g	55 13/16	p
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	45½	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	78½	g	—	g
Hamburg.	35	g	35½	g
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid . .	241	g	—	g
Cadix. . .	243	g	—	g
Sevilië . .	240	g	—	g
Bilbao . .	240	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	165	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen ..	92	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99½	g	—	g

Rotterdam ½

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 17 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 7/16	63½	63 7/16
Rusland,	Obl. bij Hope 4	„	80⅞		
„	Obl. Lond... 3	„	61		
„	bij Stiegl. 18555	„	99⅞		
„	Spoorw. Aand. *f*		220		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2½	„	28⅝		
„	dito dito 5	„	53⅝	53¾	53⅝
„	dito Nat. Met.5	„	57½		
Venez.,..	Oblig. 1½	„	13⅞	13 15/16	13⅞

Bij zeer tragen omzet leverde onze beurs heden geene variatie van eenige beteekenis op.

Het Committé der Effectenhandelaren,

H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje, Certif. Coupons 4 9/16; Oblig. 1¾ pc., 32⅛. Oostenrijk, Metalliek 2½ pc., 28 9/16; dito Nationale 5 pc., 57⅜; dito Nieuwe Rente te Amst., 5 pc., 73½.

AMSTERDAM den 17 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.		63½	63 11/16	63 11/16
„	dito dito 3	„	75⅜	75½	75½
„	dito dito 4	„	97	97 3/16	97 3/16
„	Amort-Synd...3½	„			
„	Handel-Maats.4½	„	126⅜		
„	O. I. Leening 4				
„	Leen. Holl. Sp.				
„	Rijn-Spoorw...4½	„			
„	Maats. v. Weld.4				
België, ..	Cert. Rothsch.2½		51⅞		
Frankrijk,	Inschrijving....3	„			
Spanje....	Buitenl. ...1¾	„	32 3/16	32¼	32 3/16
	dito 3	„			
	Binn. a *f* 5000 3	„	41 11/16		
„	Amort. Schuld..........		11		
„	Bew. v. Coup..........				
Portugal,	Oblig...........3 pCt.		43¼		
„	dito 1856/57 ..3	„	41¾	41⅞	
„	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hope en C.*5	„	103¾		
„	dito 1828/29..5	„			
„	Cert.1831/33..5	„	84⅞		
„	dito 1840 4	„	80⅞	81	80⅞
„	dito *Stieglitz* ..4	„	80¾	80⅞	80 13/16
„	dito 5e Nieuwe 5	„	89¾	89⅞	89 13/16
„	dito 1855 N.5	„	99¾	99 13/16	99¾
„	dito te Londen 4½	„	95¼		
„	dito v. Assign.6	„	62½	62⅝	
„	Inscr. dito ...6	„	62⅞		
Polen	Aand. 1835.........*f*		157		
„	Obligatien......4 pCt.		77⅞	78	
Pruissen,	Oblig........... 5	„	101⅝		
„	Aand....... 3½	„	201¾		
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.*5	„			
„	dito dito 4	„			
„	dito Met. Oude5	„	53⅜	53⅝	53 9/16
„	dito N. te Ams.5	„	73⅜		
„	dito Nat. Met.5	„	57 5/16	57½	57⅜
„	dito Metall.....2½	„	28⅝		
„	Wen.Ad. fl 2504	„	263		
Brazilië,	1824, £ 100,5	„			
Equador,	£ 100...........1	„	14 11/16	14⅞	
Venez.....	Obligatien......3	„	26⅜	26 7/16	
„	Uitgestelde 1½	„	13¾	13 13/16	
Grenada,	Obligatien......3¾	„	14⅝	14 11/16	
„	Uitgestelde		4⅞		
Mexico...	Obligatien......3	„	20½	20 9/16	
Illinois,	7	„	79¼		

Nederl. Bank 165¼. Rusland, Cert. Nieuwe, 4 pc., 80¼, 80 5/16; dito te Londen, 1859, 3 pc., 63⅞; dito Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 219¾, 220. Oostenrijk, Weener Bank-Actiën *f* 840; Fr. Oostenr. Spoorw. Obl. bij Hope, *f* 124. Beijeren, Spoorweg-Actiën 51, 51¼. Braziliën, Geldl. 1852, 4½ pc., 91½. Philadelphia bij Hope & Co. Lr. A, *f* 95¾. Griekenland 1825, 5 pc., 3¼, 3⅜.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3½ pc., Disconto 3 pc.

Binnenlandsche fondsen prijshoudend. Van buitenl. Russische vast en Oostenrijksche, Spaansche en Mexikaansche flaauw.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 11/16. Spanje, 1¾ pc., 32 3/16; dito Binnenl. 3 pc., 41 11/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 53 9/16; id. Nation., 5 pc., 57 7/16.

LONDEN den 16 November.

3 pc. Cons.cont.	96	à	96¼	3 pc. Peru....	69	à	71
id. id. op tijd	96¼	-	96⅜	4½ pc. id. Urib.	83	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	81	-	83
4½ pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45	-	46
5 pc. Braz. 1824	101	-	103	5 pc. Rusland.	109	-	111
id. 1829/39 ...	—	-	—	4½ pc. idem	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	95½	-	96½	3 pc. Spanje...	44	-	44½
idem 1858....	95½	-	96½	1¾ pc. idem...	32¾	-	33¼
5 pc. Buen.-Ayr	80	-	82	idem Amort. ..	10	-	11
6 pc. Chili....	103	-	105	id. Cert. Coup.	4½	-	4¾
3 pc. idem....	73	-	76	5 pc. Sardinië.	86	-	87
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	76½	-	77
3 pc. idem ...	85	-	87	idem Nieuwe..	66¼	-	66½
2½ pc. Holland.	66	-	67	4 pc. idem....	103¼	-	103¾
4 pc. idem....	100	-	100½	3 pc. Venezuela	28½	-	29½
Ecuador	14½	-	15½	idem Uitgest..	14½	-	15½
id. Land-warr.	3½	-	4½	WisselAmst. krt.	11.13	à	14½.
3¼ pc. Grenada.	16	-	17	idem 3 m.	11.15½	-	16.
id. Uitgestelde	4¾	-	5¼	id. Rott. 3 m...	11.15½	-	16.
3 pc. Mexico.	22¼	-	22¾	id. Parijs kort...	25. 7½	-	15.
4½ pc. Peru...	91	-	92	idem 3 m.....	25.30	-	35.

Binnenl. fondsen waren heden beter gestemd met redelijk veel omzet. Van buitenl. waren Turksche merkelijk hooger dan gisteren.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (O.) *Aang.* 17 nov. *Eendragt*, Douwes, Bergen (vertr. n. Dordt.)

Hellevoet. *Aang.* 17 nov. *Otter* (st.), Newc. *Alida*, Valomstra, Koningsbergen *Renske Hooites*, Donema, Grangemouth *Bernardine*, Olthaus, Riga *Philip*, Mencke, dito *Jacoba Catharina*, Nieveen, dito *Hendrika Gezina*, Pronk, dito *Marius*, Hemmes, dito *Merwestroom*, de Goede, Bergen *Anna Kirstine*, Jörgensen, Aarhuus *Annatje*, Schoemaker, Trelleborg *Geertruida*, Zoutman, Stralsund

Vertrokken. *Great Britain*, Williams, Garston *Seaflower*, Bensley, Newcastle *Isabella*, Bastard, dito *Fairy Queen*, Carver, Hartlepool *Margherita*, Cafiero, Napels *Concordia* (st.), Londen

De *Sheldrake* (st.), is van Goereehaven naar zee. (O. ten N.)

Brielle (O. t. N.) *Aang.* 17 nov. *Magnet* (s), Londen

Vertrokken. *Marie*, Heineken, Bridgewater *Quebec Packet*, Hunter, Newcastle *Clementine*, Witrock, dito

Maassluis (ONO) *Vertr.* 17 nov. *Earl Talbot*, Manson, Newcastle *Sarah*, Thompson, dito *Léontine Emma*, Chapron, Sunderland *Rose*, Smith, Glasgow

De *Burger* is heden morg. uit den Put in zee gezeild.

Texel (O.N.O.) *Aangek.* 17 nov. *Perseverance*, Cummings, Londen *Lion* (st), dito *Beaver*, Pavey, dito *Vertrouwen*, Dekker, Newcastle *Zenith*, Booker, Sunderl. *Captain*, Lamb, dito *Osprey*, Young, dito *Twenthe* (st.), Hull *Melitta*, Hansen, Riga *Drie Gezusters*, Oldenburger, Memel *Magrietha Hendrika*, Datema, Anclam

Vertrokken. 16 *Diana* (st.), Londen *Leonora*, Jongebloed, Newcastle *Concord*, Hales, Sunderl. *Thomas & Hannah*, Ledgerton, dito *Clidon*, Brown, dito *Corsair*, Smith, Hartlep. *Graaf v. Rechteren* (st.), Hull

Vlie *Aangek.* 14 nov. *Boreas*, de Boer, Newcastle *Zenobia*, Carter, Yarmouth *Vrouw Alida*, v. d. Werff, Anclam

Oostmahorn *Aangek.* 14 nov. *Esteburg*, Wegener, Koningsb. n. Dokkum *Onrust*, Mulder, Hamburg n. Amst. *Twee Gebroeders*, Rolff, dito n. dito 15 *Gesina Alida*, Botje, Koningsb. n. Groning. *Jantina Roelfina*, Kremer, dito n. dito *Harmanna Gesina*, de Graaf, dito n. Dokkum *Vriendschap*, Gort, Aalborg n. Groning.

Vlissingen *Vertr.* 13 nov. *Zwaantje Boer*, Pronk, Dantzig

Aangekomen. 15 Z. M. stooms. *Cycloop*, Cherbourg 16 *Hendrika Hillechina*, Kuiper, Riga *Niessina Schuringa*, Stroobos, dito *Jantina*, de Groot, dito *Jantina*, Vos, dito

—o—

Odessa *Zeilkl.* 3 nov. *Heinrich*, Niemann, Rotterdam (met 2400 tsw. rogge)

Messina *Aangek.* 1 nov. *Maria*, Califano, Rotterdam 5 *Jantje Wilkens*, Hotze, dito

Gibraltar *Aangek.* 9 nov. *Marchina*, Nepperus, Galatz *Jeanne*, Kroon, dito (beiden n. Queenstown) 10 *Willemina Egberdina*, Top, Ibraïla n. dito

Uitgeklaard. 6 *Baron van Hall*, Scholtens, Falmouth *Alida Ikina*, Scholtens, d°

Camaret *Binnengel.* 12 nov. *Jeune Désirée*, Lecorne, Roquejada aar Rotterdam

Cork *Vertr.* 14 nov. *Zwijger*, Wolthers, Barbados

Liverpool *Vertr.* 14 nov. *Jacoba Christina*, Lutje, Laguayra

Uitgeklaard. 15 *Annechina Harmina*, Stutvoet, Harlingen

In lading. 15 *Birgitte Melchior*, Garbe, Batavia *Cornelia Wilhelmina*, Hoeksma, Triest *Wilhelmina Catharina*, Kiel, Venetië

Holyhead *Vertr.* 15 nov. *Oncko & Johan*, v. Groenenberg, (v. Liverp.) Rio-Grande *Dolphijn*, Hazewinkel, (v. dito) Rotterdam

Swansea *Vertr.* 15 nov. *Gezina Jantina*, Lohman, Kaap Verd. Eil.

Falmouth *Vertr.* 15 nov. *Olbers*, Bremer, (v. Haïti) Rotterd. *Minden*, Bell, (v. Odessa) Amst. *Alberto*, Granfelice, (v. dito) dito *Reina*, Hoffmann, (v. Rangoon) dito

Ryde (E. W.) *Vertr.* 15 nov. *Alma & Olga*, Osnabruck, (v. Bat.) Hamburg

Bij **Dungeness** *Aang.* 13 nov. *Medea*, Lourens, Rott. n. Batavia

Ramsgate *Vertr.* 15 nov. *Leo Sinnige*, Karsies, (v. Newc.) Genua *Janet & Mary*, Massey, (v. Poole) Dordt

Londen *Aangek.* 16 nov. *Vrouw Dieuwke*, Feenstra, Workum *Mentor*, v. 't Veer, dito

Gravesend *Aang.* 15 nov. *Ann Turgoose*, Greaves, Rott. *Katrina*, Ulrichs, dito *Geertina Harmina*, Dijkstra, Dokkum *Christina Wobbegina*, v. d. Werp, Harlingen *Drie Broeders*, Kaspersma, Workum

Bij **Aldbro'** *Aang.* 15 nov. *Mary*, Mann, Ipswich n. Amst.

Lowestoffe *Binneng.* 15 nov. *Vulcan*, Gall, Rott. n. Newcastle

Grimsby *Aangek.* 14 nov. *Olympia*, Hayen, Rotterdam

Hartlepool *Aangek.* 14 nov. *Martha Gialts*, Westenborg, Rott.

Shields *Aangek.* 13 nov. *Hedley Vicars*, Parrott, Dordt 15 *Chance*, Martin, Rott. *Rose*, Stephenson, dito *Hans*, Mackeprang, dito *Gem*, Carr, dito *Navarino*, Lucas, Dordt *Shamrock*, Till, dito

Vertrokken. 15 *Gosforth*, Rott.

Newcastle *Uitgekl.* 15 nov. *Johanna Christina*, de Boer, Batavia *Joanna*, Donker, Dordt *Unie*, Posta, Carthagena

In lading. 15 *Zeeploeg*, Ludeling, Seville

Lamlash *Aangek.* 6 nov. *Maria*, Deuze Clyde (vertr. 9 n. Berbice)

Grangemouth *Aang.* 15 nov. *Therese* (st.), Rott.

Aberdeen *Aang.* 13 nov. *Jantina*, ten Cate, Bremen

Hamburg *Aangek.* 16 nov. *Frau Maryka*, Janssen, Amst. *Christine*, Heibrock, dito

Op de **Elve** *Aangek.* 15 nov. *Elisabeth*, Wilts, Amsterdam

Cuxhaven *Vertr.* 16 nov. *Snip*, Strijbos, Buenos-Ayres

Bremerhav. *Aang.* 14 nov. *Ary Scheffer* (st.), Day, Hamburg *Harmonie*, Lever, Amst.

Brake *Vertrokken* 10 nov. *Reina*, Kruisinga, Rotterdam

Stralsund *Aangek.* 13 nov. *Robert*, Scholtens, Rendsburg

Swinemunde *Aang.* 14 nov. *Eendragt*, Kamminga, Newcastle

Dantzig *Aangek.* 14 nov. *Jacoba*, Muntendam, Sleeswijk

Vertrokken. *Jacoba Gezina*, Rinks, Bremen *Garonne*, Smit, Amst.

Kroonstad *Vertr.* 15 nov. *Æolus*, Wegener, Amst. of de Zaan

Stockholm *Uitgekl.* 8 nov. *Twee Gebroeders*, Butter, Noordzee *Maria*, v. d. Star, dito

Gothenburg *Uitgekl.* 10 nov. *Jantina Alida*, Texer, Holland

Bergen *Aang.* 4 nov. *Iduna*, Madsen, Amsterdam 7 *Meiskina*, Harkema, Bremen

Vertrokken. 8 *Drie Gezusters*, Bart, Holland

Kopenhagen *Aangek.* 14 nov. *Sicco*, Jonker, Cardiff

Elseneur *Aangek.* 13 nov. *Jenny*, v. Wijk, St. Pet. n. Amst. 14 *Hendrika Ellida*, Oorburg, Riga n. Maas *Wiea Gesina*, Bossinga, dito n. Amst. *Union*, Poulsen, Arensburg n. Maas *Angela*, Schuten, Pernau n. dito 15 *Alberdina*, Upmeijer, Riga n. dito (14 W.Z.W., 15 N.O.)

—o—

Brielle 17 nov. Op den lagen Hoek van Holland is heden gestrand het Engelsch brikschip *Acorn*, kapit. Esson, komende van Shields. De bemanning is gered en alhier aangebragt, alsmede eenige ankers, kettingen en goederen.

Brouwershaven 17 nov. Schipper de Neef, voerende den loodskotter n.° 6, rapporteert dat hij in den namiddag van gisteren, ten 4 ure 30 min., in de droogste branding van den Ooster totaal heeft zien verongelukken eene tjalk, langs Goeree zeilende, met den koers naar den hoek van Schouwen. Het vaartuig was dadelijk in de zee verzwolgen.

Delfzijl 14 nov. Het Ned. schip *Sienke Wiersema*, kapitein Borst, van Grangemouth naar Brake, is heden zwaar lek alhier ter reede gearriveerd; zal in de haven moeten komen om te lossen.

Varde 7 nov. In den nacht van ll. zaturdag op zondag is het Ned. kofschip *Catharina Cornelia*, kapit. Marines, van Schotland met haring naar Hamburg, op de hoogte van Blaavandshoek gestrand, doch het volk gered.

Fredrikshavn 11 nov. De schepen *Gezina Pronk*, kapit. Pronk, van Dantzig n. Rotterdam, en *Koogerpolder*, k. Teensma, v. Newcastle n. Neustadt, 7 nov. alhier in den omtrek gestrand, zijn wrak geworden, doch men is bezig de inventarissen te bergen. Het eerste ligt met het dek onder water, en van de lading granen was tot gisteren avond nog niets geborgen.

Christiansand 10 nov. De Ned. kof *Catharina Charlotte*, kapit. Eisinga, v. Bandholm naar Londen, is met overgeworpen lading en onklare pompen te Grimstad binnengeloopen, en lost de lading.

Londen 16 nov. Gisteren heeft men uit het wrak van de verongelukte stoomboot *Royal Charter* aan goud en sovereigns eene waarde van omtrent £ 4.400 geborgen.

Londonderry 15 nov. Het Amerikaansch schip *Corra Linn*, k. Luther, van New-York n. de Clyde, is heden morgen in Church Baai (Rathlin) gestrand.

Konstantinopel 15 nov. Het Engelsch schip *Imogene*, kapit. Bains, van Berdianski, is op 50 mijlen van den mond van den Bosphorus gezonken, doch het volk gered. — De Eng. brik *Herald*, k. Day, is bij Kilia verongelukt; slechts de stuurman en 2 matrozen zijn gered. — Het Noordsch schip *Ernst*, k. Salvesen, met raapzaad van Ibraïla, is nabij het kasteel van Kilios op strand geraakt en zal denkelijk weg zijn.

Ibraïla 15 nov. Het Eng. schip *Swift*, kapit. Hall, met maïs van Galatz komende, is te Sulina met man en muis verongelukt.

—o—

16 nov. De wind te **Falmouth** N. W. en te **Deal** N. O. ten N.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 18 nov.: 1ste getijde 9 ure 36 min; 2de get. 10 ure.

Arnhem. Waterhoogte 16 nov. 1.71 el.

Keulen. Rijnhoogte 16 nov. 7 v. 10 d. Rijnl.

Mannheim *Aang.* 15 nov. *Harmonie*, Mayer, Amsterdam

PARIJS den 16 November.
Frankrijk 3 pc. a cont. 69.95, 69.85; dito op ultimo 69.95, 70, 69.80, 69.85; dito 4½ pc. a cont. 95.50, 95.60, 95.55; dito op ultimo —; Actien Bank 2900; Cred. Mob. 777.50, 771.25. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. 495. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 32¾; dito buitenl. 3 pc. oude 44⅛ en nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. 43¼ a 44; dito Passive —. Oosten.5 pc. —. De stemming was heden iets flaauwer; de 3 pc. Fransche fondsen sloten 15 centimes lager dan gisteren. De actien der Fransche Bank stegen 50 francs; men schrijft zulks toe aan de goede verwachting welke men heeft van het dividend.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 17 November.
TABAK. In de heden alhier gehouden veiling is alles verkocht; de 2556 p. Java van 22½ tot 147 c. en de 260 p. dito van 20 tot 84 c.
TABAK. Heden zijn nog afgedaan 142 pakken Java (hoofdmerk MTT), bij inschrijving.
GRANEN. Tarwe: 162 ℔ O. witb. Pools. ƒ370. Rogge: 149 ℔ Pernau ƒ 205.
SCHIEDAM den 17 November.
GRANEN. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Libau ƒ 205 3/m. Gerst, 128 ℔ Libau ƒ193 3/m.; 129 ℔ Pernau ƒ 202 contant, ƒ 204 6/w.
MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust ƒ 13.75.
JENEVER, „ „ „ „ - 19.25.
Amst. proef, „ „ „ - 20.50.
alles zonder de belasting.
SPOELING, per Kuip „ - 1.40.
DELFT den 17 November.
GRASBOTER. Heden zijn de prijzen geweest: ƒ 54 a ƒ65; ter markt zijn verkocht 492/8.
GOUDA den 17 November.
KAASMARKT. Aanvoer 30 partijen, die vlug tot vorige prijzen verkocht zijn. Fransche blijven gevraagd.
VEEMARKT. Met grooteren aanvoer tot verbeterende prijzen opgeruimd, de stemming veel beter dan vorige week.
AMSTERDAM den 17 November.
KRUIDENIERSWAREN. De gisteren gehouden veiling is afgeloopen als volgt: 251 vs. nieuwe Zantische Krenten, gedeeltelijk verk. tot ƒ 17 a ƒ 17¼; 17 b. gedr. Appelen 293/1, 2/2, 11/4 ks. jarige Muscadel Rozijn verk. tot ƒ 7 a ƒ 25; 2 fusten Krenten verkocht tot ƒ 11⅛: 2 vs. Krenten verk. tot ƒ 13¼; 7 b. Alic. Anijszaad opgeh. tot ƒ 50; 3 b. ongep. Arracan Rijst verk. tot ƒ 4¼.
verk. tot ƒ 9½; 40 ks. Valentia Rozijn verk. tot ƒ 4½;
TARWE. Heden bij partij verk. Rijn per 2400 kilo ƒ 300.
LONDEN den 15 November.
SUIKER. In W.-Ind. ging heden veel om, totaal 939 v. tot vaste prijzen. Uit de hand zijn verkocht 130 v. Surinaamsche tot 37/; 3800 b. Madras tot geh. prijs; 6000 b. Manilla tot 35/ en eene lading van 840 k. Havanna n.° 16½ tot 29/6; br. Lumps 48/6 a 49/ met weinig handel. — MELASSEN. 220 pijpen Trinidad bedongen 15/6; 200 dito dito 15/ en 30 dito Antiqua 15/ a 15/6. — KOFFIJ. Natif Ceylon flaauw; Plant. vast. — THEE flaauw. Ord. Congo 15½ a 16. — RIJST zeer gezocht tot ferme prijzen en zelfs 3 d. hooger. Omzet 7700 b. Rangoon tot 9/3; 5000 b. dito tot 9/6; 12/m. b. Oud tot 7/6; 3500 b. dito dito tot 7/3; 3000 b. dito Arracan tot 9/; 5000 b. Madras tot 9/ a 9/3; 1500 b. Bengaal tot 9/ a 9/6 en 800 a 1000 b. gep. Java tot ferme prijzen. — SALPETER vast. 507 b. Bengaal bedongen 34 a 35/1. — Van CURCUMA zijn 440 b. Bengaal tot 13/6 a 14/ verkocht. — LIJNZAAD vast. Eene lading Taganrog is op levering verkocht tot 47/; Bombay 50/6. — METALEN. Schotsch IJzer vast, 52/3. — OLIEN. Lijn- vast, 27/6; te Hull 27/3 a 28. Raapen Cocos- vast. — TALK iets hooger. P Y C disp. 59/3; Nov./Dec. 59/; Dec. 59/; Jan./Maart 58/9.
LONDEN den 16 November.
SUIKER. Er worden geene veilingen gehouden, maar uit de hand werd veel afgedaan tot vaste prijzen. — KOFFIJ. 100 v. Plant. Ceylon bedongen 62/ a 71. — SPECERIJEN. 1133 b. Cochin Gember zijn verkocht tot 80 a 99/. 137 k. Nootmuskaat tot 1/7 a 2/7. 1496 b. Zwarte Peper tot 3⅞ a 4 d. en 498 b. Witte dito tot 6⅜ d. — Van ARROWROOT vonden 50 vaatj. Braziel nemers tot 1¼ a 1½ en 50 k. Port Natal tot 6 a 8½ d.
GRAANMARKT. Binnenl. Tarwe vrij wel verkocht tegen de prijzen van jl. Maandag. Buitenl. gewild en prijshoudend. Meel grif verkocht tegen de prijzen der vorige markt. Gerst prijshoudend met redelijk veel handel in alle soorten. Boonen en Erwten gevraagd en prijshoudend. Haver vast. Zaden onveranderd.
Van den 14 tot den 15 dezer werden aangevoerd 730 q. binnenl. en 4370 q. buitenl. Tarwe; 2180 q. binnenl. en 2350 q. buitenl. Gerst; 50 q. binnenl. en 5200 q. buitenl. Haver; 1020 z. binnenl. Meel.
ANTWERPEN den 16 November.
GRANEN stil en zonder handel. — Van KATOEN vonden 96 b. Mobile nemers. — RIJST. De markt blijft voornamelijk voor gepeld zeer vast en het artikel is meer gevraagd. In de 2 laatste dagen zijn afgedaan ca. 900 b. diverse soorten en 150 b. Arracan tot ƒ 8 vonden heden nemers. — HONIG. Havanna onveranderd. Circa 20 v. zijn voor consumptie genomen.
HAVRE den 15 November.
KATOEN zeer willig en hooger. Van disp. werden 2500 b. verkocht en op levering ca. 5000 b. bas New-Orleans disp. bedong fr. 112 a 113. — KOFFIJ is gevraagd. Omzet 200 b. Haïti tot fr. 70 op levering; 707 b. Rio tot fr. 70⅛ en 347 b. dito tot fr. 82. — SUIKER prijshoudend. 411 v. Antilles bedongen fr. 57½ en 1000 k. Havanna n.° 12 fr. 34¼ a 35¼ naar kwaliteit. — Van HUIDEN vonden nemers 750 st. gedr. Buenos-Ayres tot fr. 141¼. — Van COCOSOLIE 11/m. kil. disp. tot fr. 63¼. — Van WOL 188 b. Mexico gew. tot fr. 275. — CACAO blijft gevraagd. 922 b. Para bedongen fr. 71 a 75 en 179 b. Haïti fr. 56. Het artikel is rijzende.
HAMBURG den 16 November.
KOFFIJ vast, met goeden omzet voor consumtie. — ZINK. 1000 ctr. loco tot 13⅝ afgedaan. — RAAPOLIE per November 23⅞, per Mei 24⅞. — GRANEN. Tarwe in loco met levendigen omzet: prijzen ongeveer 1 m. hooger; 132/133 ℔ Holsteinsche per voorjaar 117 m. b. 85 ℔ Koningsb. Roode 115 m. b. Rogge in loco vast; 82 en 125 ℔ Koningsb. per voorjaar 75, 83 ℔ 76 m. b.

Advertentien.

Voor de bewijzen van deelneming, bij het overlijden mijner Echtgenoot betoond, betuig ik, ook namens mijne Familie, opregten dank.
Rotterdam
17 *November* 1859. L. WIGMAN.

Getrouwd:
Mr. HENDRIK JOHANNES BURGER
en
PETRONELLA JACOBA SCHNEITHER.
Rotterdam 16 *November* 1859.

Bevallen van een' ZOON *R. SUERMONDT*, geb. CRIELLAERT.
Rotterdam 15 *November* 1859.

Bevallen van een ZOON *G. LAGERWEY*, geliefde Echtgenoot van
Rotterdam L. H. SMITS Gz.
17 *November* 1859.
Eenige kennisgeving.

Bevallen van eene DOCHTER *M. M. P. VAN OVERZEE*, S'GRAEUWEN.
Londen 17 *November* 1859.

Heden overleed, tot mijne diepe smart, mijne innig geliefde Echtgenoot, ALIDA GEERTRUIA VAN ROSSEM, in den ouderdom van negen en dertig jaren. Uit een allergelukkigst Huwelijk van veertien jaren laat zij mij vier Kinderen achter, voor wie zij eene trouwe Moeder was.
Rotterdam
16 *November* 1859. W. FRANCKEN *Az.*

Heden overleed de Jongste onzer Lievelingen, CLARA WILHELMINA JOHANNA.
Rotterdam A. H. VAN RAVESTEYN.
17 *November* 1859. M. VAN RAVESTEYN,
HELDERMAN.
Eenige kennisgeving.

De Schuldeischers in het **Faillissement** van **H. W. PEPER**, *Sleeper* te Rotterdam, worden bij deze opgeroepen om op Woensdag 30 November eerstk., des namiddags ten twee ure, in het Paleis van Justitie aldaar, aan te hooren de **Rekening** en **Verantwoording** die aldaar door den ondergeteekende Curator, ten overstaan van den Edel Achtb. Heer Regter-Commissaris, zal worden afgelegd.
Rotterdam 17 *November* 1859.
P. F. HUBRECHT, *Advocaat.*

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank van Rotterdam, dd. 12 September 1859, is, ten verzoeke van PIETER CASPER DIEKAMP, *Pakhuisbaas* te Rotterdam, zijn **HUWELIJK** met JOHANNA MARIA PHILIPS, verklaard te zijn **Ontbonden** door **Echtscheiding** en zij gecondemneerd in de kosten.
CASTANIEN, *Procureur.*

Eerste Plaatsing.
Op Heden den zestienden November 1800 negen en vijftig, ten verzoeke van CORNELIS PATIJN, Jacobszoon, Hoofdonderwijzer te Maassluis, in zijne hoedanigheid van bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te Rotterdam van den achttienden October 1800 acht en vijftig benoemden Curator over den bij dat vonnis als onbeheerd beschouwden Boedel of Nalatenschap van WOUTER VAN LEEUWEN, in leven zonder beroep, gewoond hebbende te Maassluis, en aldaar overleden den zesden Februarij 1800 acht en dertig, ten deze domicilie kiezende ten Kantore van den Procureur Mr. *JAN BARTHOLD LUDOLF WENTHOLT*, zijnde aan de Glashaven, wijk 1, n.° 364, te Rotterdam, die als zoodanig voor mijn Requirant in Regten zal occuperen.
Heb ik ondergeteekende *JOHAN COENRAAD LACH*, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Rotterdam, wonende aldaar in wijk 2, n.° 371.
Uit krachte van een vonnis den een en dertigsten October 1859 door genoemde Regtbank gewezen, bij hetwelk de zaak tegen de belanghebbenden die verschenen zijn is aangehouden en tegen de overige verstek is verleend en vergunning om deze andermaal bij openbare dagvaarding op te roepen.
Voor de tweede maal
GEDAGVAARD
alle zoo bekende als onbekende of afwezige belanghebbenden bij de onbeheerde Nalatenschap van WOUTER VAN LEEUWEN voornoemd, — om bij voorafgestelden Procureur te verschijnen ter teregtzitting van de Arrondissements Regtbank te Rotterdam, gehouden wordende in het Paleis van Justitie aan het Haagscheveer aldaar, op Maandag den dertigsten Januarij 1800 zestig, des voormiddags ten tien ure, ten einde,
Aangezien mijn Requirant bij vonnis van voornoemde Regtbank van den achttienden October 1800 acht en vijftig is benoemd tot Curator over de onbeheerde Boedel of Nalatenschap van wijlen WOUTER VAN LEEUWEN voornoemd. Aangezien hij verlangt om van het beheer, door hem in die hoedanigheid gevoerd, aan de belanghebbenden Rekening en Verantwoording te doen.
Aangezien mijn Requirant de door hem opgemaakte Rekening met de Bescheiden ter Griffie van genoemde Regtbank heeft gedeponeerd, blijkens acte daarvan den zes en twintigsten Julij 1800 negen en vijftig opgemaakt;
bij vonnis der Arrondissements-Regtbank voornoemd, eenen Regter-Commissaris te hooren benoemen ten overstaan van wien die Rekening door den Requirant zal worden gedaan, en verder tot het opnemen, debatteeren en sluiten dier Rekening, te procederen volgens het voorschrift der Wet, en het saldo vast te stellen dat door mijn Requirant zal moeten worden afgegeven aan zoodanige belanghebbenden als bevonden zullen worden daartoe geregtigd te zijn, alles met verklaring dat de kosten, te dezer zake gemaakt en verder te maken, door mijn Requirant bij voorrang kunnen worden gekort op het batig overschot van gezegden Boedel, mitsgaders met veroordeeling van zoodanige belanghebbenden die mogten opkomen en deze vordering tegenspreken in de kosten van het Geding.
En heb ik Deurwaarder voornoemd, mijn Exploit doende aan het Parquet van den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij genoemde Regtbank, en aldaar sprekende met den Edel Achtbaren Heer Mr. *J. H. W. SWELLENGREBEL*, Officier van Justitie, die het origineel voor gezien heeft geteekend, ten behoeve van Zijn Edel Achtbare afschrift gelaten van dit exploit, een tweede afschrift daarvan aangeplakt aan de Vergaderzaal van genoemde Regtbank; zullende deze Dagvaarding bovendien tweemalen worden geplaatst in de Rotterdamsche Courant en in de Nieuwe Rotterdamsche Courant. De kosten zijn twee Gulden vijf en zeventig Cents, buiten de verschotten.
(*get.*) J. C. LACH,
Deurwaarder.
Gezien door ons Officier van Justitie heden den 16den November 1800 negen en vijftig.
(*get.*) SWELLENGREBEL.
Geregistreerd te Rotterdam, den 16 November 1859, Deel 80, Folio 190, Verso Vak 6, twee Bladen geen Renvooi. Ontvangen voor Regt ƒ 0. 80, voor 38 Opcenten ƒ 0. 30½, te zamen Een Gulden tien en een halve Cent.
De Ontvanger,
(*get.*) VAN BERKEL.
Voor Copie conform,
WENTHOLT,
Procureur.

Te ROTTERDAM
LIGT IN LADING
NAAR
ROSARIO,
het extra Snelzeilend Gezinkt *Hanoversch* **BRIKSCHIP** ***AUGUSTA***, Kapitein **J. van Veen.** Adres ten Kantore van KUYPER, VAN DAM & SMEER.

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH
het Stoomschip **IVANHOE**, Kapitein **John Cairns**, vertrekt ZATURDAG 19 NOVEMBER, des morgens vroeg.
Adres bij *GEORGE LEVINGSTON* en *J. A. HOUWENS*, Agenten te Rotterdam, en bij *DONALD R. MACGREGOR*, Agent te Leith.

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM en HULL.
Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
De Stoomboot **HAWK**, Kapitein **Dunlpace**, vertrekt van **ROTTERDAM** naar **HULL** aanstaanden ZATURDAG, des morgens.
Adres bij *J. B. CROL & Co.*

De Makelaars F. N. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT, W. VAN DAM *H. H. Zoon*, W. H. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT en B. C. D. HANEGRAAFF, te Rotterdam, zullen, op last van hunne Meesters, op den 22 November 1859, des middags ten 12 ure, in de Zaal op de Scheepmakershaven, wijk 1, n.° 499, publiek Verkoopen:
Het extra Snelzeilend, Gekoperd en Kopervast Nederlandsch
BARKSCHIP
***Duiveland*,**
laatst gevoerd door Kapitein J. C. VIERSMA, volgens Meetbrief lang 37 El 60 Duim, wijd 6 El 70 Duim, hol 5 El 55 Duim, en alzoo groot **621 Tonnen**, met al deszelfs **Rondhout, Staand en Loopend Want, Ankers, Kettingen, Touwen, Zeilen** en verdere **Scheepsgereedschappen**, zoo als hetzelve thans is liggende in den Haringvliet, binnen deze Stad.

Openbare Verkooping.

De **COMMISSIE** voor de **Plaatselijke Werken** enz. van *ROTTERDAM* zal op Donderdag den 24 November 1859, des voormiddags ten 10 ure, aan het Stads Timmerhuis, in het openbaar Verkoopen:
p. m. 7000 ℔ Oud Geslagen **IJZER**,
„ 3800 „ „ Gegoten „
„ 240 „ „ Gegalvaniseerd „
„ 3800 „ „ **ZINK**,
„ 100 „ „ **KOPER**,
1 Koperen **WATERKETEL**,
wegende p. m. 240 ℔,
680 ℔ Oud **TOUW**,
eenige **AFBRAAK**, bestaande in KOZIJNEN, BINDTEN, DEUREN, PLANKEN en PANNEN; alsmede BRANDHOUT, BOOMSTAMMEN en TAKKEN; RIJSHOUT en buiten gebruik gestelde GOEDEREN.
Alles op de Voorwaarden die op de gewone dagen ten Kantore in het Stads Timmerhuis, van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 ure, ter lezing liggen.
Alles wat binnen het Timmerhuis ligt kan bezigtigd worden op den vorigen dag, van des voormiddags 9 tot des middags 12 ure.

Nieuwe goedkoope Boekwerken,

BIJZONDER AANBEVELENSWAARDIG ALS
WINTERAVOND-LECTUUR.

I.
Godsdienstige en Zedelijke Novellen, van C. E. VAN KOETSVELD. 3 deelen compleet. *Tweede goedkoope uitgave;* met vign. Ingenaaid ƒ 4.80. Gebonden ƒ 5.40.
II.
Juweelen van Berthold Auerbach. Met een aanprijzenden Brief van Mr. J. VAN LENNEP; 2 deelen, met vign. Ingenaaid ƒ 3.40. Gebonden ƒ 4.—
III.
Nieuwe Bijdragen tot de Geschiedenis van het Strafregt, door J. B. CHRISTEMEIJER. *Tweede, veel vermeerderde, goedkoope uitgave.* Met eene plaat. Prijs ƒ 1.50.

AVIS MÉDICAL.

Le Dr. SAMUEL LA' MERT (inscrit) L. S. R. Membre Honoraire du London Hospital Medical Society, *M. D.* de l'Université d'Erlangen, continue ses consultations personelles ou par correspondance, sur tous les cas de débilité et les infirmités secrètes de la jeunesse et de l'âge mûr, tous les jours, chez lui, **37 Bedford Square, à Londres.**
Le Dr. LA' MERT vient de publier (au prix de 1 franc) une nouvelle édition de son ouvrage ayant pour titre:
LA PRÉSERVATION PERSONELLE.
Essai sur la débilité nerveuse, orné de nombreuses gravures et d'Exemples. Cet ouvrage sera envoyé *franco par la poste*, sous Enveloppe, contre payement du port, par *H. T. HENDRIKSEN*, Libraire, Hoogstraat, Rotterdam.
Il contient:
1e *Section.* Physiologie des organes de la génération.
2e *Section.* Puberté — age viril — morale de la Physiologie générative — vraie et fausse moralité.
3e *Section.* Le mariage dans ses rapports, physique, moral et social, ses espérances et ses désappointements.
4e *Section.* Spermatorrhée et impuissance. Stérilité des deux sexes — Maux que l'on se cause soimême. Tristes conséquences de la négligence.
5e *Section.* Vices des écoles. Effets de certaines habitudes pernicieuses sur les facultés mentale et générative. Importance de la discipline morale.
6e *Section.* Traitement de la débilité nerveuse et générative. Impuissance et stérilité. Résultats dangereux de divers remèdes nouveaux. Principes du traitement médical, diététique et général de l'auteur, basés sur vingt ans d'une pratique couronnée de succès.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen VAN DER HOOP en REEPMAKER, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens om op Woensdag den 30 November 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:
Een zeer aangenaam gesitueerden **TUIN**, beplant met vele **Vrucht-** en andere **Boomen**, voorts **HUIZING** en **ERVE**, gelegen en staande in de Keerweerlaan, aan den Binnenweg, te Rotterdam, wijk 15, n.° 577, Kadaster sectie A, n.s 85, 86 en 87, groot 5 Roeden 31 Ellen.
Grondbelasting over 1859 ƒ 22.63. Zijnde in eigen gebruik en te aanvaarden den 1 Januarij 1860.
Nadere onderrigtingen zijn te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, terwijl het te veilen Perceel zal kunnen worden bezigtigd twee dagen vóór en op den dag der veiling, van des voormiddags ten 10 ure tot des namiddags 2 ure, mits men voorzien zij van een Permissiebiljet, daartoe door de gemelde Notarissen af te geven.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *VAN DER HOOP en REEPMAKER*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens om op Woensdag den 7 December 1859, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, in het openbaar te Veilen en te Verkoopen:
Een bijzonder hecht, sterk, kapitaal
PAND,
zijnde eene zeer ruime en extra welingerigte **MOUTERIJ**, met 2 EESTEN, GERSTBAK voor 4 a 5 Lasten, 2 MOUTVLOEREN, ZOLDERS en DENNING, eene zeer groote WATERKUIP of RESERVOIR, trekkende het Water uit den Stads Steiger, mitsgaders **ROSMOLEN**, ingerigt tot het malen van Mout, met 2 Steenen malende en met het Trijswerk van de Mouterij verbonden, **PAARDENSTAL, HOOIZOLDER, OPEN PLAATS** en **ERVE**, staande en gelegen aan de zuidzijde van de Nieuwe Prinsen- of Breedstraat en aan de westzijde van de Korte Frankenstraat, met eenen Gemeenen Gang, Uitgang hebbende aan de Kipstraat, te Rotterdam, wijk 10, n.° 250; verdeeld in **2 Koopen**, te weten:
Koop N.° 1. Het Perceel aan de zuidzijde van de Nieuwe Prinsen- of Breedstraat, strekkende vóór van de Straat tot achter aan de Erven van den *M. P. Pollen*, Kadaster sectie L, n.° 539, groot 5 Roeden 40 Ellen.
Koop N.° 2. Het Perceel aan de westzijde van de Korte Frankenstraat, strekkende vóór van de Straat tot achter aan het Perceel N.° 1, Kadaster sectie L, n.° 543, groot 82 Ellen.
Grondbelasting over 1859 ƒ 139.61. Te aanvaarden 1 Januarij 1860.
De Kooper van beide Percelen in combinatie zal, des begeerende, 2/3 Gedeelten zijner Kooppenningen op het bij hem gekochte als Hypotheek kunnen gevestigd laten, tot eene Rente van 4½ % 's jaars en onder beding eener convenabele jaarlijksche Aflossing.
Nadere onderrigtingen zijn te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, en is het te Veilen 2 dagen vóór en op den dag der veiling te bezigtigen, mits men voorzien zij van een Permissiebiljet, daartoe door de gemelde Notarissen af te geven.

Tegen 1 Januarij 1860 wordt op een **Commissionairs-Kantoor** te Rotterdam gevraagd een
JONGSTE BEDIENDE,
eene goede Hand **Schrijvende** en niet onbekend met **Vreemde Talen.** Verder een
BOEKHOUDER,
die eenige uren daags beschikbaar heeft tot het **Bijhouden** van **Journaal** en **Grootboek.** Adres met eigenhandig geschreven Brieven, *franco*, onder letter A, bij den Boekhandelaar W. WENK, aan de Noordblaak.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.
Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.
Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.
Rhijn-Spoorweg.
Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—,12.15, 1.30, 5.15, 7.15.
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20,10.35,12.30, 6.—, 7.—.
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45,11.35, 12.30, 6.50.
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

B IJ B L A D,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

van VRIJDAG 18 November 1859, N.° 275.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 17 November.

Voortzetting der beraadslagingen **over het ontwerp betrekkelijk de SPOORWEGEN.**

De heeren *Kingma* en *Kien* voerden ten tweeden male het woord. Het eerstgenoemde lid maakte tot hoofdonderwerp zijner beschouwing de wijze waarop door de Regering was verkregen van de Provinciale Staten van sommige gemeenten in de prov. Friesland subsidiën voor de thans voorgedragen lijnen. Uit voorlezing der daartoe betrekkelijke stukken wees hij aan, dat als het ware een morele dwang was opgelegd, en dat [illegible]lve de bewering van den Minister van Binnenlandsche Zaken niet kon opgaan, dat die subsidiën [illegible] ten bewijze, dat men in Friesland met de voorgedragen rigting ingenomen was. — De tweede spreker, de heer *Kien*, besprak zeer uitvoerig de questie van de overbrugging bij Culenborg [illegible] zeer uitvoerig, ter bestrijding van het daartoe betrekkelijk gedeelte uit de rede van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dat die overbrugging de [illegible] wenschelijke was, dat de Noorder-Lekdijk op [illegible] staal rustte en dat de dijk zelf in den meest [illegible] toestand verkeert.

De heer *Mackay*, die voor het eerst het woord voerde, stelde op den voorgrond hoe hij in strijd [illegible] tusschen twee kwalen, tusschen de spoorweg [illegible] en de millioenen folie. Hij zou zijne gedachte [illegible] aan de waterbouwkunde, waarover thans [illegible] veel was gesproken. De toestand waarin wij ons [illegible] bevonden was, dat het water stond aan de [illegible], dat de dijk dreigde over te loopen, en dat de Staten-Generaal nu geroepen waren eene fiksche beslissing te nemen. Het plan der spoorwegen [illegible] ruim genomen, hij erkende het; de Regering had [illegible] tegen den aandrang behooren te zijn, maar [illegible] zou er geen verwijt van maken, want hem zelven [illegible] misschien de kracht van tegenstand gefaald hebben. [illegible] spoorwegnet was eene behoefte geworden; het was [illegible] meer bloot een punt van discussie voor de Kamer, [illegible] een punt van behoefte voor de Natie. Wanneer [illegible] dezen toestand beschouwde, dan deed hij zich de [illegible] of hij de wet moest aannemen. Zag hij de andere [illegible] die voorgedragen waren in, dan waren ze [illegible] minder kostbaar dan die van de Regering; kostten [illegible] minder, ze gaven ook minder. Met terzijdestelling [illegible] alle bezwaren, kwam de hoofdvraag zijns inziens [illegible] neder, of men eene brug over den Moerdijk zou [illegible], ja of neen. Ging hij na dat er reeds een weg lag [illegible] westen, en dat we, door de brug over den Moerdijk te [illegible], een bestaand gat stopten, dan was het hem niet [illegible] of het was in het algemeen belang om die [illegible] te leggen. De bezwaren, uit het oogpunt der de[illegible], waren overigens door den Minister van Oorlog op voldoende wijze opgelost. Zoodanige overgang ten [illegible] westen zoude ook van zelf een overgang ten oosten [illegible]zakelijk maken. Wel drukte hem zwaar de millioenen folie, en dat was bij hem eene ernstige [illegible], maar van den anderen kant behoorde men ook [illegible] al te angstvallig te zijn. Hij was het daarom[illegible] eens met den heer van Twist. Hij mogt niet [illegible]onderstellen dat die spreker sedert het vorige jaar [illegible]heel van denkbeeld was veranderd, maar hij meende [illegible] dat, niettegenstaande al de finantiële bezwaren, [illegible] gemeend had dat in het belang der spoorwegen over die bezwaren moest worden heengestapt. Het [illegible]stuk der O. I. baten werd door hem van gewigt [illegible] en gaarne zou hij zien dat de Minister van Kolonien daaromtrent nadere inlichtingen gaf; ook [illegible] achtte de meerdere uitgaven voor Indië noodza[illegible], maar indien men zoo angstvallig wilde bereke[illegible] wat in de toekomst noodig zou zijn, dan ware het [illegible] geweest ons geld te bewaren en geene spoor[illegible] aan te leggen. De voordeelen van die spoor[illegible] waren echter zoo groot, dat ze zwaarder wogen [illegible] angstvallige berekening. Zonder in herhaling [illegible] treden van al hetgeen van die voordeelen reeds [illegible] gezegd, herinnerde de spreker dat de ligging van ons Land ons maakte tot den mond van Duitschland; [illegible] tevens hadden Kolonien, die wij producten [illegible] te kunnen aanvoeren; dat wij hier nog [illegible] het consignatie-stelsel, de markt der produc[illegible] en bovendien nog den transito-handel. Al [illegible] belangen eischten gebiedend den aanleg van spoor[illegible]. Hij zou niet spreken van hetgeen men had [illegible] spoorweg geschreeuw, hetgeen men in Am[illegible] zou noemen spoorweg lawaai (gelach); hij [illegible] dat het hier gold eene levensquestie in het be[illegible] geheel Nederland en dat men derhalve niet [illegible] angstvallig in zijne berekeningen moest zijn. Zoo [illegible] de heer van Hoëvell uit een nieuw gezigtpunt [illegible] zijne beduchtheid voor de industrie te ken[illegible] gegeven, maar wat zou de industrie hebben aan [illegible] magazijnen zonder den weg om ze te loozen. [illegible] de industrie zou door de spoorwegen niet alleen [illegible] weg van afvoer vinden, maar ook een snelleren weg van aanvoer van grondstoffen. Wat den Zui[illegible] betreft, had de spreker reeds sedert jaren [illegible] eene aansluiting verlangd ook met het oog op [illegible]len. Wij lagen iets verder van Engeland dan [illegible] en moesten trachten door den kortsten weg [illegible] Duitschland dien verderen afstand in te halen. [illegible] nog te hebben betoogd dat het verwijt der tegen[illegible], dat de voorstanders bezwaren hadden, onbillijk [illegible], omdat het vrij natuurlijk was, dat er altijd [illegible] van meening bestaan zou; en wat de over[illegible] betreft, dat overal waar die zou geschieden [illegible]heid van gevaar zou blijven bestaan, kwam [illegible] spr. tot zijne slotsom. De zaak was zeer ernstig. [illegible] had bij geenerlei discussie zoo veel eerbied gehad [illegible] het gevoelen van anderen dan juist bij deze, [illegible] hij begrijpen kon welke bezwaren bij allen [illegible] waar het gold de verbindtenis van de toekomst.

Door agitatien liet hij zich echter niet bedreigen; want stemde hij voor of tegen, steeds zou die agitatie in een deel van zijn district tegen den verkozenen worden opgewekt. Hij hoopte dan ook dat vooral de dagbladen die agitatie niet zouden vermeerderen, en met genoegen had hij gezien dat het voornaamste blad van zijne provincie geene artikelen over den thans gevoerden strijd leverde. Bij deze questie zouden allen slechts naar geweten en overtuiging stemmen, in de overtuiging dat hier de millioenen van onze finantien op het spel staan.

De heer *van der Linden,* mede voor het eerst het woord voerende, stond eerst stil bij de wijze waarop de Regering tot een spoorwegnet was gekomen. Die wijze zelve afkeurende, verklaarde hij echter daarin geen bezwaar tegen de wet te zien. Alleen wees hij er op dat, wanneer den Minister werd toegefluisterd, dat zij, die bezwaren hadden tegen de wet, dit deden met opzet, met het oog op politieke machinatien, de Minister de zoodanigen niet moest gelooven, want, dat zij die tegen de wet ernstige bezwaren hadden niet minder vereerders waren van zijn karakter en zijne verdiensten, dan de voorstanders. Er waren nog drie andere bezwaren, die den spreker geene reden zouden opleveren tot afstemming der wet. Het eerste was, dat al stemde men de wet toe, men geen geld zou kunnen krijgen; hij trad niet in deze questie; kon er werkelijk geen geld verkregen worden, het gevolg zou alleen zijn, dat de Staat zich nog grooter offers zou moeten getroosten. Het tweede bezwaar gold de onuitvoerbaarheid binnen zoo korten tijd. Op dit punt vertrouwde hij de Regering, die toonen zou, hoe een krachtig man volvoeren kon, wat door anderen te zwaar was geacht Het derde bezwaar betrof de finantien. Hij was geneigd zeer veel geld voor de spoorwegen toe te staan, omdat ze noodig waren, omdat vaarten, kanalen en wegen tot dusver ook niet zonder hulp van den Staat waren tot stand gebragt, en eindelijk omdat in ons Land geen prikkel genoeg bestond voor de particuliere industrie om spoorwegen aan te leggen. Vooreerst niet, omdat het voorbeeld van andere Landen getoond had, dat dergelijke ondernemingen niet zeer productief waren. In de tweede plaats niet, omdat de wijze waarop de Regering de particuliere industrie had behandeld niet zeer bemoedigend was geweest, en in de derde plaats niet, omdat de bevoegdheid van de Regering om de tarieven te verlagen aan elke particuliere onderneming de gelegenheid benam groote winsten te behalen.

De spreker wenschte derhalve veel geld voor spoorwegen toe te staan; maar nu had hij twee bezwaren. Het eerste was, men moest niet alles op eens uitvoeren. Ging het plan der Regering door, dan geen emancipatie der slaven, dan weg met alles wat zweemde naar weelde op het 10de hoofdstuk der Staatsbegrooting. Een spoorwegplan als het tegenwoordige zou dan alleen aannemelijk zijn, wanneer de Regering, in plaats van te zeggen: is het noodig, dan zullen we nieuwe belastingen opleggen, te gelijkertijd de krachtige hand geslagen had, juist aan ons belastingstelsel, om het te verbeteren in den zin van vermeerdering van opbrengsten. Indien hij er dus toe mogt komen, zijne stem aan de wet te geven, het zou alleen zijn wanneer die weg met krachtige handen wierd ingeslagen.

Het tweede en grootste bezwaar van den spreker lag in de rigting der lijnen. De aansluiting van Enschedé op Rheine getuigde zijns inziens alleen van voorliefde voor den Rijnspoorweg; hij zag er niet in een denkbeeld aan een zelfstandigen handelsweg, niet ondergeschikt aan den Rijnspoorweg. Hij verlangde de aansluiting van Groningen op Leer; de weg van Utrecht over Deventer kwam hem veel korter voor; de verbinding van Harlingen met Zuid-Duitschland was zeer gebrekkig. De spreker kon dus tot nog toe niet medewerken met het plan der Regering, tenzij de nadere inlichtingen der Ministers hem mogten overtuigen, dat inderdaad thans de beste rigting gekozen was. Bepaaldelijk vroeg hij ook van de Regering eenige inlichting, omtrent de questie van aansluiting met Duitschland, of daaromtrent iets met zekerheid was bepaald, dan wel of daaromtrent eenige onderhandeling was aangeknoopt.

Aan het slot zijner rede betuigde de spreker zijn leedwezen over de wijze waarop deze discussie zoo in als buiten de Kamer was opgevat. De heer Mackay had er reeds op gewezen. Men had reeds gezien hoe de verslagen der Kamer waren zamengetrokken met eene opgaaf van een district, waaruit de leden waren afgevaardigd; hoe men het hoogst euvel duidde als een lid den moed had om te spreken in anderen zin, als zijn kiesdistrict schijnt te verlangen, alsof het doodzonde en niet eerlijk meer ware om te handelen naar overtuiging. Met leedwezen had hij datzelfde verschijnsel in de Vergadering opgemerkt, waar hij had hooren toespreken aan *de* Friezen, *de* Noordhollanders, *de* Utrechtenaars. Ook meende hij iets dergelijks van de Regering te hebben vernomen, toen zij sprak van de 18½ millioen voor de doorgraving ten behoeve van Amsterdam. Hij hoopte evenwel verkeerd gehoord te hebben. Ook spreker vertegenwoordigde een district, dat omtrent de spoorwegquestie verdeeld was, maar hij zal alleen stemmen met het oog op het belang dat Nederland had bij de aanneming of afstemming van de wet.

De heer *Betz,* ten tweeden male het woord voerende, releveerde in de eerste plaats eenige zinsneden uit zijne eerste rede, die door onderscheidene sprekers verkeerdelijk waren opgevat.

In de tweede plaats wederlegde hij meer opzettelijk sommige beschouwingen, aangevoerd door de heeren de Kempenaer, Thorbecke en Olivier.

Den heer de Kempenaer betwistte hij de stelling dat Rotterdam reeds een bruikbaren spoorweg aan den Moerdijk had, en dat te meer daar die spreker zelf veel hechtte aan den transito-handel, het goederenvervoer als hoofdzaak had beschouwd en verklaard had dat met het oog daarop de lijnen moesten worden aangelegd. Spreker betoogde, dat bij ijsgang de weg naar den Moerdijk gestremd was, juist wanneer die weg voor het goederen-vervoer het meest noodzakelijk was, en in de tweede plaats dat de overlading van goederen een zoo groot bezwaar opleverde, dat, bleef het bestaan, niet voldaan kon worden aan het tegenwoordige begrip van spoed bij den handel.

Wat de bedenkingen van den heer Thorbecke betrof, deze had verwacht dat men, alvorens een spoorwegnet voor te stellen, de verbetering der waterwegen in overweging had genomen. Die spreker had gemeend, dat men te veel in eens wilde; doch hij vroeg den heer Thorbecke of hij wel overlegd had in welke orde de door hem verlangde werken zouden worden aangelegd? De grief, dat in zes jaren tijds al die arbeid niet kon worden verrigt, kon niet zwaar wegen, daar de verklaring der Regering en van concessionarissen, dat zij in staat en bereid waren den arbeid in zes jaren te verrigten, voldoende scheen. Spreker achtte het ook beter om een gansch plan in eens te doen ontwerpen dan het te doen in twee keeren. Op de bewering van den heer Thorbecke, dat men niet moest toegeven aan locale begeerlijkheden en dat men zich bepalen moest bij hoofdlijnen, antwoordde de spr. dat hij in de eerste plaats betwijfelde of de Regering wel een *net* had voorgedragen, en in de tweede plaats dat de theorie, door den heer Thorbecke ontwikkeld, niet juist was. België, Frankrijk en Duitschland hadden voltooide netten, volwassen boomen; moesten wij ons tevreden stellen met een enkelen stam? Aldus handelende zou men in Nederland in eene tweede fout vervallen, niet minder groot dan de eerste. Ook had de heer Thorbecke z. i. eene eenzijdige aanhaling gedaan van het advies der Kamer van koophandel te Rotterdam; want deze had niet uitsluitend gewezen op de verbetering van den waterweg, maar ook gedrukt op het groote belang van den aanleg van spoorwegen.

In de derde plaats bestreed de spreker den heer Olivier, die eerst verbetering der waterwegen en daarna spoorwegen verlangt. Als een vreemde dit hoorde, dan zou hij op het denkbeeld komen als of onze havens voor den invoer van goederen gesloten waren. Dat was zoo niet. Rotterdam bleef hoogen prijs stellen op verbetering van zijn waterweg; maar de transito-handel werd hoofdzakelijk gevoed door zeestoombooten en brikken, en die soort van schepen kon gemakkelijk naar Rotterdam komen. Hij wenschte den heer Olivier ook te vragen of het denkbeeld eener verbetering van waterwegen zonder het geven van spoorwegen ooit ingang zou kunnen vinden bij de Kamer. Hij waardeerde het ten hoogste dat de heer Olivier voor zijne meening was uitgekomen en zijne overtuiging had uitgesproken, al was het ook in strijd met de meening van zijn district. Eene dergelijke onafhankelijkheid betaamde alle leden en hij zou de laatste zijn daaraan te kort te doen. En hij waardeerde ook dat, ofschoon de geheele handel riep om spoorwegen, de heer Olivier zeide: gij zult geene spoorwegen krijgen, eerst waterwegen; maar hetgeen hem leed had gedaan, was dit: dat, terwijl de heer Hoynck en hij hunne gronden breedvoerig hadden opgegeven, waarom zij zoo zeer België vreesden en die vrees met cijfers hadden gestaafd, de heer Olivier niets anders had gezegd dan: ik vrees die concurrentie niet. Slechts twee gronden had de heer Olivier ontwikkeld. De eerste was, omdat de haven van Antwerpen slecht was geworden en ten tweede omdat de handelsstand van Antwerpen zelf vreesde voor onze concurrentie langs de waterwegen. De haven van Antwerpen was evenwel niet slechter geworden. Volgens deskundigen zou die vrees slechts in het verre verschiet, misschien over 100 jaren bestaan voor den toegang tot die haven, en nu mogt men redelijkerwijs onderstellen dat België, hetwelk zoo zeer voor zijne handelsbelangen waakte, ook wel zorgen zou dat voor dien tijd die toegang verbeterd werd. De tweede grond gaf evenmin reden tot gerustheid, als men zag hoe België al het mogelijke aanwendde om ons bij die concurrentie op de waterwegen op zijde te streven. Bovendien was het nog niet zeker uitgemaakt dat die verbetering der waterwegen mogelijk was. Tegen de doorgraving van Holland op zijn smalst bestonden ontzettende bezwaren; tegen de doorsnijding van den hoek van Holland kwam de Marine op en zoo menig groot waterschapsbelang. Terwijl dat alles onderzocht werd zou België blijven voortgaan met concurreren en wij steeds meer terrein verliezen. En wanneer het nu eens bleek na jaren onderzoek dat de verbetering der waterwegen niet mogelijk was, zou de Tweede Kamer dan tegenover de Natie verantwoord zijn? Zou de Natie haar niet toeroepen: gij hebt met onze belangen gespeeld? De spreker vreesde maar al te zeer dat, bij verwerping der wet, deze beschuldiging nog eenmaal der Kamer in de ooren zou klinken.

De heer *Poortman,* die in deze beraadslaging het woord nog niet had gevoerd, vroeg het woord alleen, om eene vergelijking te maken, waartoe hij vreesde, dat later niet de gelegenheid zou zijn. De voorstanders der wet wezen zoo in als buiten de Kamer op de gewigtige gevolgen van de niet aanneming. Deze betreffen zoo niet aftreding dan toch eene belangrijke wijziging in het Ministerie; het uitzigt op spoorwegen zou voor eene reeks van jaren zijn benomen; onze handel zou achteruitgaan, zoo niet ondergaan. Spreker herinnerde dat een tijd was geweest, waarin dergelijke schrikbeelden in den regel gebezigd werden om de voordragten der Regering door te drijven. Vroeg men den voorstanders der wet: welke zijn uwe waarborgen, dat gij uwe wenschen zult verwezenlijkt zien, dan is hun eenig antwoord: wij hopen en vertrouwen. Ze hopen en vertrouwen dat de concessionarissen hunne raming niet te laag gemaakt hebben, dat deze eene vennootschap zullen oprigten, dat ze geld zullen krijgen, dat het werk voltooid zal worden. De Regering hoopt en vertrouwt niet minder, terwijl het finantieel bezwaar voor de toekomst niet te zwaar werd geacht. Vele leden der Kamer echter hadden met den spreker beleefd hoe dergelijk hopen en vertrouwen in vroegeren tijd beschaamd werden gemaakt, en dat het ook toen gold millioenen schats. Ten einde als het ware dezen vroegeren tijd geheel terug te geven, waren er zelfs stemmen in de Kamer opgegaan, tot aansporing om offers te brengen van eigen overtuiging op het altaar van het algemeen belang. Even als vroeger scheen ook nu de tijd van een politiek offerfeest te zijn gekomen, en wanneer de wet werd aangenomen, dan was het sprekers overtuiging dat het alleen kon zijn het gevolg van eene dergelijke algemeene offerande, gebragt door de meerderheid der Kamer.

De heer *Delprat*, voor de eerste maal het woord voerende, nam als uitgangspunt zijner beschouwing het feit, door cijfers gestaafd, dat de waterweg steeds meer gebruikt zou worden dan de spoorweg en dat derhalve de groote voordeelen in ons Land van de spoorwegen gelegen waren in het personen-vervoer en in het vervoer van goederen zonder mededinging der waterwegen. Aan deze stelling de Regeringsvoordragt toetsende, ontwikkelde de spreker zijne gronden waarop zijne overtuiging rustte, dat in het algemeen de voorgedragen rigting zijne goedkeuring kon wegdragen, ofschoon hij gaarne de lijn van Meppel had zien tot stand brengen en prijs stelde op de aansluiting met Leer. Meer bijzonder bleef de spreker stilstaan bij den bruggenbouw. Hij gaf daarvan de bezwaren en de voordeelen op. Onmogelijk achtte hij eene brug bij Culenborg niet; daar evenmin als elders kon men zeker zijn, dat geen gevaar bedreigen zou. Intusschen achtte hij de overbrugging bij Arnhem en Nijmegen in elk geval veel minder gevaarlijk, terwijl hij in het belang der scheepvaart verre de voorkeur gaf aan beweegbare bruggen dan aan vaste. Wat aangaat de brug over den Moerdijk, aan de uitvoerbaarheid daarvan kon wel niet getwijfeld worden; evenzeer was hij van de juistheid der raming overtuigd, daar het verschil in die raming alleen ontstond uit de meerdere of mindere lengte die men aan de brug geven wilde. De Minister van Oorlog had op voldoende wijze aangetoond het punt van defensie dier brug; hij zou dat niet herhalen, want die meening was volkomen de zijne. Hij geloofde dus dat het plan der Regering in allen deele de voorkeur verdiende.

De heer *Hoffmann* verklaarde alleen het woord gevraagd te hebben, omdat hij niet de eenige wilde zijn die over de wet niet zou gesproken hebben. Hij zou derhalve zijn gevoelen kort resumeren. Den vorm waarin de wet was gegoten juichte hij toe, daar, wanneer de Kamer over elke lijn afzonderlijk moest beraadslagen, van geene enkele lijn iets teregt zou komen. Ook hij heeft getracht zich van alle locale belangen los te maken; daarom zou hij ook niet spreken over de lijn van 's Gravenhage naar Gouda; die lijn zou wel voor de eer der residentie later tot stand komen. Hij zou stemmen voor de geheele wet 1°, omdat hij niet langer wilde dat Nederland ten spot der commerciële wereld achterbleef bij zijne mindelen van internationaal verkeer, en ten tweede omdat hij de aansluiting aan het Europesche spoorwegnet niet alleen achtte in het belang van den transito-handel, maar ook van den vrijen handel. Die aansluiting was ook belangrijk met opzigt tot onze Kolonien, in wier behoeften wij daardoor in ruimere mate dan thans zouden kunnen voldoen. Bij deze gelegenheid verklaarde de spreker tevens, in antwoord op de rede van den heer Hoynck, dat hij hoopte dat in het belang van Nederland de markt onzer koloniale producten hier te Lande zou worden behouden, om het even of de handel voordeel aanbood aan kooplieden of aan commissionairs.

De heer *Schimmelpenninck,* die mede voor het eerst het woord voerde, ontleedde de drie hoofdbezwaren welke tegen de wet waren aangevoerd. Het eerste bezwaar betrof de wijze waarop de Regering de zaak had behandeld. Hij kon in dat bezwaar niet deelen, daar de Regering juist had gehandeld naar het inzigt van de meerderheid der Kamer, zoodat hij het verwijt van stelselloosheid en van onstandvastigheid onverdiend achtte. Hij zelf was steeds geweest en is het nog een voorstander van Staatsspoorwegen; maar nu de zaak in anderen zin was beslist, was dit voor hem geene reden de wet af te stemmen. — Het tweede bezwaar betrof de wijze waarop het beginsel der Regering werd toegepast met betrekking tot den omvang, de rigting en de finantiële voorwaarden der lijnen. Hier splitste de spreker de zaak in twee onderdeelen. Wat de Noorderlijn betrof kwam hij tot de conclusie dat er wel meer, niet minder kon gegeven worden, en dat de finantiële offers niet zoo groot waren, om, met het oog op onzen gunstigen toestand, aan die lijn zijne stem te weigeren. Tegen de Zuiderlijn daarentegen had hij onoverkomelijke bezwaren, en hij zou die lijn met zijne stem niet kunnen bekrachtigen. Het derde bezwaar betrof den vorm der voordragt en het niet hooren van den Raad van State. Het laatste punt was reeds voldoende opgehelderd, en wat het eerste betreft, zou hij den raad van den heer de Kempenaer volgen, art. 1 aannemen en art. 2 verwerpen, in het vertrouwen altoos, dat bijaldien de Zuiderlijn verworpen werd, de Regering toch aan de Noorderlijn uitvoering zou geven.

De heer *Storm van 's Gravesande* verklaarde dat hem met betrekking tot de Zuiderlijn veel licht was opgegaan en dat hij zich nu met die lijn volkomen zou vereenigen. Al werd door de Kamer gedecreteerd één overgang, hij was overtuigd, dat er toch twee overgangen komen zouden. Het punt van defensie was op voldoende en duidelijke wijze door den Minister van Oorlog toegelicht. De brug over den Moerdijk zou met gemak zijn te verdedigen; ware dit het geval niet, wij zouden ons geheele defensiestelsel als niet bestaande kunnen beschouwen, daar de geheele Utrechtsche linie berustte op de verdediging langs défilés. Ten aanzien van de Noorderlijn was het voor den spreker nog in menig opzigt duister. Voor die lijn was de uitnemende verdediging des Ministers het zwakste punt geweest. Nog op dit oogenblik had hij groot bezwaar in die lijn; hij verlangde de aansluiting met Leer en de lijn van Harlingen op Meppel. Intusschen zou hij zijne stem over die lijn doen afhangen van de nadere inlichtingen des Ministers, en daarbij verzocht hij bepaaldelijk antwoord op de reeds vroeger gedane vraag: of de concessionarissen der Noorderlijn werkelijk reeds concessie hadden aangevraagd tot den aanleg van de lijn van Leeuwarden op Meppel. De beantwoording dier vraag achtte hij ter bepaling zijner stem en ook welligt tot die van andere leden van hoog gewigt.

Niemand meer het woord vragende, was alsnu ten tweeden male het woord aan den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, doch wegens het vergevorderde uur werd de Vergadering verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Naar aanleiding van de ll. maandag, bij gelegenheid der beraadslagingen over het wetsontwerp tot bekrachtiging van concessien voor spoorwegen, door den Minister van Binnenlandsche Zaken gedane toezegging, heeft Z. Exc. aan de Tweede Kamer doen toekomen:

1⁰, eene raming van kosten voor den Zuiderspoorweg, waaruit blijkt dat die worden geraamd voor het gedeelte Tilburg-Nijmegen op *f* 7,505,006 en voor het gedeelte Arnhem-Venlo op *f* 6,922,621.

2⁰, eene raming van kosten voor den Zuiderspoorweg, gedeelte Rotterdam-Maastricht, waaruit blijkt dat die kosten worden geraamd op *f* 24,372,000.

En 3⁰, eene begrooting der bruggen in de lijn Utrecht-Kuilenburg-Bommel-'s Hertogenbosch, waaruit blijkt dat de brug te Kuilenburg wordt begroot op *f* 7,160,950, die te Bommel op *f* 5,485,225 en die te Empel op *f* 3,358,250.

KANAAL DOOR HOLLAND OP ZIJN SMALST.

VOORLOOPIG VERSLAG.

(*Vervolg en slot.*)

Bij andere leden woog het finantiële bezwaar minder. Onze finantiële toekomst bood, naar hun gevoelen, lichtpunten genoeg aan. Was het voorgedragen werk inderdaad nuttig, kon daardoor aan den handel van Amsterdam een nieuw leven worden geschonken, men behoorde zich door de vereischte uitgaven, die toch over een aanmerkelijk aantal jaren zouden worden verdeeld, niet te laten afschrikken. Tegen die buitengewone uitgaven staan in het ondersteldе geval toch velerlei indirecte voordeelen over. Niet slechts Amsterdam, maar het grootste deel van Noordholland leeft van den handel. Zonder buitengewone tegenspoeden zouden de Staatsinkomsten, die uit de kolonien medegerekend, de gewone Staatsuitgaven gedurende de eerstvolgende jaren zeker telkens met verscheidene millioenen overtreffen.

Men voerde aan deze leden te gemoet, of zij wel genoeg in het oog hielden, dat door den aanleg van het nieuwe kanaal ook *blijvende lasten* op den Staat zouden worden gelegd van aanmerkelijk bedrag; lasten, waarmede het hoogst onraadzaam was onze begrooting te bezwaren, nu daarop voortaan eene uitgaaf van 3½ millioen voor de spoorweg-guarantie zou drukken en in zoo menig ander opzigt het bedrag der gewone Staatsuitgaven met uitzetting wierd bedreigd.

Maar, vroeg men, zou er dan geen middel zijn om het werk op minder bezwarende voorwaarden voor den Staat tot stand te brengen? Zou men niet tot de concessie kunnen terugkeeren, die oorspronkelijk daarvoor werd aangevraagd, en tot welker aanvaarding, op de later beraamde voorwaarden, althans een der aanvragers, de heer Jäger, blijkens een in de openbare dagbladen vervat schrijven, zich nog altijd bereid verklaart? De concessie, zoo als zij oorspronkelijk werd aangevraagd, had iets aanlokkelijks, omdat daarmede het uitzigt op aanwinst van vruchtbare landen gepaard ging, welker opbrengst een aanmerkelijk deel der kosten dekken zou. Daarenboven gold het hier eene aanvrage, waarvoor de concessionarissen niet te vergeefs naar het benoodigde kapitaal zouden behoeven uit te zien. De aanvragers hadden milde toezegging van geld erlangd, en het laat zich onderstellen, dat de beurzen der vermogende Amsterdammers nog niet geheel voor hen gesloten zouden zijn.

De groote meerderheid meende intusschen dat het al te gewaagd zou zijn, een werk van dezen aard bij concessie tot stand te willen brengen. De technische bezwaren, die de Raad van den Waterstaat tegen het denkbeeld aanvoert, om gedeeltelijke droogmaking van het IJ aan den aanleg van het kanaal te verbinden, komen werkelijk overwegend voor. Moet die aanwinst van land vervallen, dan bestaat hier geene aanleiding tot concessie. Het gewoon onderhoud van het kanaal zal toch in dat geval, volgens de berekening van den Raad van den Waterstaat, meer kosten dan het kanaal met mogelijkheid kan opbrengen. Het geconcedeerde kanaal zou, onder zoodanige omstandigheden, òf niet behoorlijk ten einde worden gebragt, òf niet anders dan een vermomd Rijkswerk zijn. Bovendien nog zou het aan zeer velen hoogst bedenkelijk voorkomen, een werk van dezen aard, vooral wanneer daaraan landaanwinning verbonden wierd, aan den ondernemingsgeest van bijzondere personen toe te vertrouwen. Zoo ligt kon de te stichten Maatschappij meer haar eigenbelang dan dat van het algemeen behartigen. De ondervinding, omtrent dit punt bij de concessie voor den aanleg van het Zwolsche Diep en vooral ook met opzigt tot de maatschappij tot landaanwinning aan de Ooster-Schelde verkregen, is niet gunstig. De laatste maatschappij heeft aan den waterweg, dien zij verpligt was tot stand te brengen, naauwelijks gedacht en in de pogingen tot landaanwinning hare krachten verspild.

Intusschen konden sommigen niet nalaten aan te merken, dat de handelwijze der Regering tegenover de aanvragers om concessie voor de doorgraving van Holland op zijn smalst zonderling afsteekt bij die, met opzigt tot de concessionarissen voor de Noorder- en Zuiderspoorwegen gevolgd. De eersten zijn ter zijde geschoven, niettegenstaande zij ook nu nog het werk op veel minder bezwarende voorwaarden voor den Staat tot stand willen brengen, dan waarop het voor Rijksrekening kan worden ondernomen, en aan de laatsten blijft de Regering zich vastklemmen; ofschoon het ook daar eene onderneming geldt, in het wezen der zaak op kosten van den Staat tot stand te brengen en te onderhouden.

Bij de verwerping van het denkbeeld van concessie voor de doorgraving van Holland op zijn smalst bleef nog een hulpmiddel over om dit werk, indien het daartoe komen moest, voor den Staat minder kostbaar te maken; namelijk, dat de provincie Noordholland en de gemeente Amsterdam daartoe bijdragen leverden. Er waren leden, die sterk op dit punt bleven staan. Het heilzaam en nuttig beginsel, dat de kosten van werken van dezen aard door de gemeente, de provincie en den Staat, ieder zooveel mogelijk voor een gelijk aandeel, gedragen moesten worden, behoorde hier, meenden zij, toepassing te vinden. Men deed echter opmerken, dat in dit bijzonder geval dergelijke bijdragen niet te wachten zijn. De provincie Noordholland, buiten de hoofdstad, is, gelijk reeds uit het voorafgaande bleek, tegen geheel het plan gestemd. Van de gemeente Amsterdam is bij den benarden toestand harer geldmiddelen, die door de Regering zelve in het vorige jaar nog zoo zeer op den voorgrond werd gesteld, geene bijdrage te vergen, allerminst eene bijdrage van verscheidene millioenen, zoo als bij het volgen van het aangeduide beginsel het geval moest zijn. In ééne afdeeling hield men het hoogstens voor mogelijk, dat van den Amsterdamschen handelsstand iets van dezen aard te verwerven ware. Die handelsstand is met den aanleg van het kanaal ingenomen. Men zou misschien het zoo ver kunnen brengen, dat hij tegen eene zeer lage rente, bijv. van 2½ a 3 ten honderd, de benoodigde kapitalen aan den Staat leverde. Die schikking zou het nuttig gevolg kunnen hebben, dat de zaak, voor zoover zij werkelijk goed is, van de zijde der Amsterdamsche handelaren bevorderd en dus met meer geestkracht doorgezet wierd.

De Commissie van rapporteurs bestaat uit de heeren Heemskerk, ten Bruggen Hugenholtz, van Foreest, Delprat en van Akerlaken.

Staatsbegrooting voor 1860.

EINDVERSLAG

nopens HOOFDSTUK VII.

Bij de overweging in de afdeelingen der Tweede Kamer van het wetsontwerp tot vaststelling van het VIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1860, betreffende het *Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst*, hebben eenige leden zich over de voortdurende klimming van het cijfer ook van dit hoofdstuk beklaagd. Zij meenden te meer daarop opmerkzaam te moeten maken, omdat de gezegden der Memorie van Toelichting wegens het voortzetten der regeling van het parochiaal kerkwezen en de daarmede in verband staande regeling van de bezoldiging der geestelijken moesten doen vreezen, dat de eindpaal der vermeerdering van Staatsuitgaven uit dezen hoofde nog niet bereikt was. De overige leden, die zich over dit punt uitlieten, deelden niet in deze bedenking. Zij deden opmerken, dat de verhooging van het hoofdstuk, in vergelijking met 1859, slechts *f* 8067 bedraagt, en meenden dat zoodanige verhooging, met het oog op de groote behoeften, de steeds vermeerderende bevolking en het belang, hetwelk de Staat bij den bloei der kerkgenootschappen heeft, niet als te bezwarend kon worden beschouwd.

Vermits dit hoofdstuk der begrooting tot geene andere opmerkingen aanleiding gegeven heeft, wordt, naar het oordeel der Commissie van Rapporteurs, geene schriftelijke gedachtenwisseling met de Regering daarover vereischt.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING

nopens HOOFDSTUK XI

(DEPARTEMENT VAN KOLONIEN).

Aan deze Memorie wordt het volgende ontleend:

De eischen van wapenen en ander oorlogsmaterieel getuigen bij voortduring dat men zich in Indië zooveel mogelijk op de hoogte houdt van de nieuwste uitvindingen op dat gebied. Te dien opzigte worden in den regel ook de voorlichting en medewerking van het Departement van Oorlog ingeroepen en welwillend verleend. Daarenboven worden van tijd tot tijd officieren van het leger in Nederlandsch Indië, terwijl zij zich met verlof alhier bevinden, in de gelegenheid gesteld, zoowel hier te lande als in andere Rijken, persoonlijk kennis te nemen van de vorderingen welke bij het krijgswezen in het algemeen en ten aanzien van het oorlogsmaterieel in het bijzonder zijn op te merken. Geheel ook in dien geest is de onlangs plaats gehad hebbende benoeming van een gepensioneerd hoofd-officier der artillerie in Nederlandsch Indië tot militairen adviseur bij het Departement van Kolonien, aan wien, onder andere, ook zal worden opgedragen het bijwonen van pro… met oorlogsmaterieel van de nieuwste vinding.

Het wenschelijke, dat eene nieuwe wetgev… de West-Indische kolonien worde ingevoerd … regtspleging worde verbeterd, wordt door den … ter ten volle erkend. De belangrijke en verdien… arbeid der tot voorbereiding daarvan ten jare … ingestelde Staatscommissie zal, naar hij zich … tot die invoering en verbetering leiden. Te m… van zoo vele en zoo verschillende groote belan… welke bij het Departement van Kolonien thans … dan ooit te behandelen zijn, maakt het een … werp van ernstig onderzoek en overweging … welke mate en op welk tijdstip dit zal kunn… behooren te geschieden. Bij dit voornemen ve… de Minister zich thans te mogen onthouden … bijzonderheden te treden, welker mededeeling … dig zou zijn en waarvan bovendien de uitee… te omstandig zou wezen om te kunnen … opgenomen in deze Memorie van Beantwoo… zonder de eigenaardige grenzen daarvan te… schrijden.

Ook de Regering blijft levendig belang … afschaffing der slavernij. Zij hoopt daarvan … te doen blijken. Het ten verleden jare in… wetsvoorstel was ontworpen in de veronde… dat immigratie van arbeiders uit tropische ge… op groote schaal zou kunnen plaats hebben… uitzigt voor het oogenblik niet kunnende verwe… worden, moet het wetsontwerp aanmerkelijk w… gewijzigd en omgewerkt. De arbeid is ver gev… en wordt met al wat er mede in verband staat … gezet, met den ernstigen wensch om het doel … reiken, dat is niet alleen den band der slaver… slaken, maar ook de slaven tot eene waarlijk … toekomst voor te bereiden en de welvaart der ko… tevens zooveel mogelijk voor verval te beho… Middelerwijl zijn maatregelen van verschillende… tot voorbereiding genomen of in behandeling.

De verlangde staat van de zich hier te Lande … verlof-traktement bevindende Oost Indische … naren wordt bij de Memorie overgelegd.

De Commissie van Rapporteurs voor het … Hoofdstuk der Staatsbegrooting heeft kennis ge… van de Memorie van Beantwoording, door de Re… betrekkelijk dat Hoofdstuk ingezonden, en is … ten gevolge van oordeel, dat daaromtrent … nadere overweging in de afdeelingen wordt ver… Tevens heeft zij gemeend, zich van het uit… van een eigen oordeel omtrent de in dat st… handelde punten te kunnen onthouden.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.